

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО
ЈУРИЈ ГАГАРИН 15, 1000 СКОПЈЕ, РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ТЕЛ: + 389 2 / 3113-045; 3133-447
ФАКС: + 389 2 / 3230-429

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА
ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ

Скопје, 26.01.2010

ВОВЕД:

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Заради потребата од приоритетно уредување на земјоделско-прехранбениот сектор, како и заради хармонизација на македонското законодавство со правниот поредок на ЕУ *Acquis communautaire*, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: МЗШВ) подготви, а Владата на Република Македонија ја усвои “Стратегија за земјоделство и рурален развој за период 2007-2013 година.

Најголем дел од активностите на Акциониот план на оваа Стратегија се вградени и во Национална стратегија за Европска интеграција на Р. Македонија, Акциониот план за пристапно партнерство, како и Националната програма за усвојување на правото на ЕУ (Поглавје 11 - Земјоделство и рурален развој).

Врз основа на Стратегијата, усвоен е и Закон за земјоделство и рурален развој (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 134/2007) во кој се регулирани сите основни прашања кои се однесуваат на планирањето на политиката и мерките, финансирањето на секторот, работата на институциите, органите во областа и сл.

Меѓутоа, со оглед на промените настанати во периодот од донесувањето на овој закон во рамките на правниот поредок на Европската Унија во делот на земјоделството, односно тековната реформа на Заедничката Земјоделска Политика (во натамошниот текст: ЗЗП) на ЕУ и нејзиното, пред се, поедноставување, како и идните реформи на истата утврдени со т.н. „Систематски Преглед“ на ЗЗП од 2008 година во насока на модернизирање, поедноставување и подобро насочување на ЗЗП на ЕУ, неопходно ја наметнаа потребата за измени на тековниот Закон за земјоделство и рурален развој (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 134/2007), во насока на подобрување на решенијата од истиот и негово апроксимирање кон тековните реформски процеси во областа на ниво на Европската Унија.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Во процесот на пристапување кон ЕУ, земјоделството и безбедноста на храната претставуваат најтешко и најсложено поглавје во преговарачкиот процес во кој преговорите траат најдолго и најбавно. Тоа не е само заради сложеноста и обемноста на областа, туку и затоа што со пристап на државите кон ЕУ, овој сектор ги користи позициите и погодностите на ЕУ до нивото кое го имал при приемот во Унијата.

Затоа создавањето на правна рамка за уредување на овој сектор и нејзино оспособување за поинтензивен развој на секторот, претставуваат приоритети на Владата на Република Македонија (во понатамошниот текст: Владата) и на државата во целина. Се очекува дека со донесувањето на новиот Закон за земјоделство и рурален развој треба да создадат услови за понатамошна реализација на овие приоритети.

Со донесувањето на новиот Закон за земјоделство и рурален развој, како најзначаен правен акт на овој сектор, предвидено е да зајакнување на правна рамка и подобрување на политиката и институциите во земјоделско прехранбениот сектор и руралните средини, во согласност со тековните реформи во рамките на ЕУ, а особено:

- Преземање на сите новитети и измени во рамките на *Aquis communautaire* поврзани со земјоделско прехранбениот сектор и нивно вградување во новиот Закон;

- Дефинирање на министерството како носител на правата и одговорностите и единствен орган надлежен за земјоделство, храна и рурален развој.
- Реформи на аграрната политика кои ќе се водат и дефинираат во рамките на националните документи за планирање и развој на областа, кои се со облигационен карактер и во чии рамки Владата и надлежните органи ќе предлагаат конкретни мерки и програми за реализација.
- Понатамошно воведување на директни плаќања и дополнително подобрување на системот за нивна реализација, следење и проценка на нивното влијание, во согласност со можностите на македонската економија, преку дефинирање на носители на права и јасни услови кои треба да се исполнат за добивање на средства.
- Спроведување на мерките на претпристапната помош од ЕУ и припрема за спроведување на мерките согласно Заедничката земјоделска политика (САР) на ЕУ.
- Законско дефинирање на формирањето на бази на податоци и одговорност за нивно воспоставување, одржување, чување и почитување, како основа за планирање, администрација, следење и контрола на политиките и мерките во областа, како и работата на институциите кои истите ги реализираат
- Дополнително уредување на политиките и мерките за рурален развој наменети за:
 - зголемување на конкурентната способност на производителите;
 - подобрување на условите за живеење и пропишување и создавање на приходи од дополнителна дејност;
 - поддршка на заштитата на природата и еколошките аспекти на производството;
- Јасно дефинирање на условите и принципите за реализација на државна помош во земјоделството и руралниот развој.
- Дефинирање на секторското партнерство во областа и утврдување на начините и модалитетите за соработка со не-владиниот сектор, примарните производители и бизнис заедницата во земјоделството, како и начините за подобрување на здружувањето и вертикалната и хоризонтална интеграција на сите чинители во областа.
- Регулација на односите на пазарот земјоделски производи.

Новиот Законот за земјоделство и рурален развој, како најзначаен правен акт во земјоделството, и понатаму ќе претставува појдовна основа на реформите и фундамент на развојот не само на секторот, туку и на македонската економија во целина. Покрај ова, во законот се понудени решенија за сите досегашни насоки и препораки за дополнителни реформи добиени од страна на ЕУ, како во однос на Мислењето на ЕУ по однос на кандидатурата на Република Македонија за членство во ЕУ, така и во однос на Пристапното партнерство и Годишните извештаи на Европската Комисија за напредокот на Република Македонија во процесот на нејзиното пристапување кон ЕУ.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Предлогот на законот предизвикува финансиски последици врз Буџетот на Република Македонија, и тоа за тековната 2010 година 7.105.695.000 денари, за 2011 година 10.283.459.000 денари, за 2012 година , 12.287.133.000 денари и за 2013 година 14.619.865.000 денари

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИНОТ НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

Потребните финансиски средства, потребни за спроведување на Законот , ќе бидат обезбедени од Буџетот на Република Македонија, преку Програмите кои согласно Законот ги донесува Владата на РМ, на предлог на Министерството.

V. ПРЕГЛЕД НА РЕГУЛАТИВИ ОД ДРУГИ ПРАВНИ СИСТЕМИ И УСОГЛАСЕНОСТ НА ИЗМЕНИТЕ НА ЗАКОНОТ СО ПРАВОТО НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Регулатива (ЕЦ) бр.1857/2006 од 15 декември 2006 , Регулатива (ЕЦ) бр. 1535/2007 од 20 Декември 2007, Регулатива (ЕЦ) бр. 796/2004 од 21 април 2004, Регулатива (ЕЦ) бр. 1234/2007 од 22 октомври 2007, Регулатива (ЕЦ) . бр. 687/2008 од 18 јули 2008 година, Регулатива (ЕЦ)бр.1580/2007, Регулатива (ЕЦ) бр. 2200/96, Регулатива (ЕЦ) бр.2201/96, Регулатива (ЕЦ) бр. 1182/2007, Регулатива (ЕЦ) бр. 1182/2007 од 26 септември 2007, Регулатива (ЕЦ) бр. 718/2007 од 12 јуни 2007, Регулатива (ЕЦ) бр. 1698/2005 од 20 септември 2005, Регулатива (ЕЦ) бр. 73/2009 од 19 јануари 2009, Регулатива (ЕЦ) бр. 1290/2005 од 21 јуни 2005, Регулатива (ЕЦ) бр. бр. 1217/2009 од 30 ноември 2009.

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Содржина на законот

Член 1

Со овој закон се уредуваат планирањето на развојот на земјоделството и руралниот развој, целите на националната земјоделска политика, планирање, следење и проценка на националната земјоделска политика, партнерство со социјални и економски партнери од областа на земјоделството, мерките за уредување и поддршка на земјоделски пазари, директни плаќања и рурален развој, државната помош во земјоделството и руралниот развој, формите на организирање и здружување во земјоделството и контролата на спроведување на мерките и надзорот над спроведувањето.

Значење на поимите

Член 2

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следното значење:

1. Автохтони видови на земјоделски растенија и автохтони раси на добиток се домашни растителни и животински генетски ресурси како дел од биолошката разновидност на Република Македонија било да се историски донесени и адаптирани на условите каде се одгледуваат или пак се локални сорти или видови кои оригинално припаѓаат на подрачјата каде се пронајдени и истите се употребуваат во земјоделското производство. Растителни генетски ресурси на земјоделски растенија се лозите, фуражни растенија, градинарски растенија вклучително и цвеќиња и украсни растенија, медицински и ароматични растенија, овошки, шумски дрва, габи, микро-организми и дива флора која може или се употребува за земјоделско производство. Животински генетски ресурси на добиток се домашните животните за земјоделско производство (‘рбетници и без’рбетници), микро-организми и дива фауна која може или се употребува за земјоделско производство.
2. Биолошка разновидност во земјоделството е разновидност што постои помеѓу живите организми и растенија и внатре во видовите на живите организми и растенија кои се употребуваат во земјоделското производство или можат да бидат употребени во функција на земјоделството (земјоделски растенија, добиток и микроорганизми) и кои се под посебна заштита на државата.
3. Виша сила или исклучителни случаи во смисла од овој закон значи смрт на носителот на земјоделското стопанство, трајна професионална онеспособеност на носителот на земјоделското стопанство, природна непогода со сериозно влијание врз земјоделското земјиште на стопанството, несреќа со ефект на уништување на објектите за добитокот, епизоти кои имаат влијание на дел или целиот добиток на земјоделското стопанство.

4. Национална земјоделска политика е систем на комплементарни политики за уредување и поддршка на земјоделските пазари, директни плаќања за поддршка на доходот на земјоделските стопанства и рурален развој со чие спроведување се регулира развојот и динамиката на земјоделското производство и руралните средини согласно материјално-техничките, економските, еколошките и социјалните услови во Република Македонија и согласно меѓународните спогодби и договори.
5. Земјоделството (земјоделски сектор) е индустриска гранка на националната економија која вклучува земјоделско производство и примарна преработка на земјоделски производи. Примарна преработка на земјоделски производ е процес на припремање и чување на примарните производи од растително потекло или животинско потекло до нивно пуштање во промет на начин кој допринесува до зачувување на квалитетот и механичката и хемиската конзистентност.
6. Земјоделско производство (земјоделска дејност) е економска дејност која го опфаќа одгледување на едногодишни растенија, одгледување на повеќегодишни растенија, одгледување на растенија за семенски и саден материјал, одгледување на животни и живина, мешана земјоделска дејност и помошни дејности за земјоделство и пост-бербени активности освен ветеринарни и фитосанитарни услуги во согласност со прописите за Статистичка класификација на економските дејности на Република Македонија.
7. Преработка на земјоделски производ е економска дејност која ги опфаќа индустриските операции за претварање на примарен земјоделски производ кој како финален производ е наменет директно за крајна потрошувачка или како суровина за производство на прехранбени производи.
8. Земјоделски производ е физички резултат од земјоделското производство (примарен земјоделски производ). Во земјоделски производи во смисла на овој закон спаѓаат производите од Анекс 1 на Договорот за формирање на Европската Унија освен риби и рибни производи.
9. Преработен земјоделски производ е физички резултат од индустриските операции за преработка на земјоделски производ. Во преработени земјоделски производи во смисла на овој закон спаѓаат производите вон-Анекс 1 на Договорот за формирање на Европската Унија.
10. Земјоделски производител е носителот на земјоделско стопанство или член на семејно земјоделско стопанство или лице кое е постојано или времено вработено на земјоделското стопанство и кое се занимава со земјоделска дејност.
11. Земјоделско стопанство е економска единица под единствено управување (од едно или повеќе лица без оглед на сопственоста, правната форма, големина или локација) на чиј земјоделски имот (кој го поседува и/или располага) се врши земјоделска дејност и за кое се води евиденција во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: министерство). Земјоделското стопанство опфаќа една или повеќе производни единици. Земјоделско стопанство може да биде правно организирано како трговско друштво или друго правно лице утврдено со закон или семејно земјоделско стопанство.
12. Семејно земјоделско стопанство е самостојна стопанска и социјална единица која се заснова на комбинација од управување и сопственост и/или користење на земјоделскиот имот од членовите на семејството

13. Носител на семејно земјоделско стопанство е полнолетно лице кое е одговорно за управување со земјоделското стопанство и кое истапува во име и за сметка на семејното земјоделско стопанство и како такво е запишано во Единствениот регистар на земјоделски стопанства во министерството. Носител на земјоделско стопанство кое е правно организирано како трговско друштво или друго правно лице утврдено со закон е самото правното лице, а одговорното лице на правното лице истапува во име и за сметка на тоа земјоделско стопанство.
14. Член на семејно земјоделско стопанство е полнолетно физичко лице, кое врши земјоделска дејност на земјоделскиот имот, и за кое се води евиденција во министерството.
15. Млад земјоделец е носител на земјоделско стопанство на возраст од 18 до 40 години.
16. Земјоделски имот е земјоделско земјиште, земјоделски објекти и објекти за домување или престојување на земјоделски производители, земјоделска механизација, земјоделска опрема, животни и живина, повеќегодишни насади и останати средства за земјоделско производство, со исклучок на едногодишни посеви, залиха на земјоделски производи и ѓубрива, средства за заштита на растенијата и семиња.
17. Земјоделско земјиште е обработливо земјоделско земјиште (ниви, овоштарници, маслинарници и лозови насади), ливади и пасишта.
18. Земјоделски објекти се градби наменети за одгледување на растенија и добиток, чување на земјоделска механизација и земјоделска опрема, чување на бербата, чување на добиточна храна и придружни објекти наменети за земјоделска дејност.
19. Земјоделска опрема е приклучни делови од земјоделска механизација или самостојни единици, кои се наменети за подготовка на почвата и обработка на почвата, култивација на посевите/насадите во период на вегетација, берба, опрема за наводнување, опрема за товарење и транспорт на ѓубрива, опрема за товарење и транспорт на добиточна храна и опрема во објекти за одгледување на добиток и живина.
20. Земјоделска механизација се земјоделски возила кои се наменети за подготовка на почвата и култивација на почвата, берба, одржување на опрема за наводнување, товарење, манипулација и транспорт на плодовите, товарење и транспорт на ѓубрива, товарење, манипулација и транспорт на добиточна храна, одржување на земјоделски патишта, вклучително и возила исклучиво наменети за земјоделската дејност, со исклучок на објектите за домување или престојување на земјоделските производители.
21. Производствени капацитети се сите расположливи технички, персонални, технолошки, инфраструктурни, градежни и сите останати капацитети кои се во функција на производството.
22. Субјект е физичко или правно лице, друштво, образовна и/или научна институција, јавни претпријатија кои користат или спроведуваат мерки согласно овој закон.
23. Државен субјект е јавно претпријатие или правно лице чиј оснивач е Владата на Република Македонија или пак има удел во основниот влог најмалку од 25% од вредноста на основниот влог или најмалку 25% од капиталот или гласачките права на едно друштво.

24. Микро претпријатие е трговско друштво кое има помалку од 10 вработени и има годишен обрт кој не надминува 0,5 милиони евра, или вкупен биланс на состојба кој не надминува 0,3 милиони евра.
25. Мало претпријатие е трговско друштво кое има помалку од 50 вработени и има годишен обрт кој не надминува 7 милиони евра, или вкупен биланс на состојба кој не надминува 5 милиони евра.
26. Средно претпријатие е трговско друштво кое има помалку од 250 вработени и има годишен обрт кој не надминува 40 милиони евра, или вкупен биланс на состојба кој не надминува 27 милиони евра, и кои не се во сопственост од 25% или повеќе од капиталот или гласачките права на едно друштво, или здружени од повеќе друштва, кои спаѓаа надвор од дефиницијата за мали и средни претпријатија.
27. Големо претпријатие е трговско друштво кое има над 250 вработени и има годишен обрт кој надминува 40 милиони евра, или вкупен биланс на состојба кој надминува 27 милиони евра.
28. Национално здружение на земјоделски производители е здружение на граѓани во кое членуваат земјоделски производители од најмалку 28 општини во Република Македонија.
29. Референтна парцела е земјоделско земјиште со пропишана површина која претставува основ за пресметка на финансиска поддршка согласно овој закон.
30. Условно грло добиток е грло добиток добиено со математичка пресметка на реално грло добиток помножено со пропишан коефициент.
31. Фотоинтерпретација е метод на контрола на земјишни парцели со употреба на сателитски или авионски фотографии и снимки.
32. Производна година е период од една до друга реколта за одделен земјоделски производ.
33. Производна сезона е времетраење на производен циклус на одделен земјоделски производ.
34. Рурален предел е географска целина која е сочинета од руралната средина и природните ресурси околу неа.

Цели на националната земјоделска политика

Член 3

(1) Целите на националната земјоделската политика на Република Македонија се насочени кон:

- обезбедување на стабилно производство на квалитетна и поевтина храна и обезбедување на населението со доволни количини храна;
- зголемување на конкурентната способност на земјоделството;
- обезбедување на стабилно ниво на доход на земјоделското стопанство;
- одржлив развој на руралните подрачја и
- оптимално искористување на природните ресурси со почитување на начелата за заштита на природата и животната средина.

(2) Целите од став (1) на овој член се остваруваат преку мерки и инструменти на политиките за:

1. уредување и поддршка на земјоделски пазари;
2. директни плаќања; и
3. рурален развој.

Надлежен орган

Член 4

(1) Надлежен орган за планирање, следење на спроведувањето и проценка на влијанието на мерките и инструментите на политиките од член 3, став (2) од овој закон е Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во понатамошен текст: Министерството).

(2) Надлежен орган за спроведување на мерките и инструментите на политиките од член 3, став (2) од овој закон, вклучително и контролата е Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (во понатамошниот текст: Агенцијата) во согласност со овој закон и законот за основање на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој.

Финансирање

Член 5

Финансирањето на националната земјоделска политика се врши од:

- Буџетот на Република Македонија;
- Буџетот на Европската Унија;
- Донации; и
- други извори согласно закон.

II. ПЛАНИРАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И ПРОЦЕНКА НА НАЦИОНАЛНАТА ЗЕМЈОДЕЛСКА ПОЛИТИКА

Национална стратегија за земјоделството и руралниот развој

Член 6

(1) Националната стратегија за земјоделството и руралниот развој (во понатамошниот текст: Национална стратегија) е основен стратешки документ за остварување на целите од член 3 став (1) од овој закон.

(2) Националната стратегија особено содржи анализа на состојбите во областа на земјоделството, преработка на земјоделски производи и руралните средини, среднорочните насоки за развој и активностите за нивна реализација, очекуваните ефекти и потребните финансиски средства за спроведување на националната земјоделска политика.

(3) Националната стратегија ја донесува Владата на Република Македонија (во понатамошниот текст: Владата) на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во понатамошен текст: министерот) за период од седум години.

Национални програми

Член 7

(1) Владата донесува Национална програма за развој на земјоделството и рурален развој, за период од три години.

(2) Националната програма од став (1) на овој член особено содржи:

- инструменти и мерки и активности за спроведување на мерките;
- временски распоред и рокови за спроведување; и
- индикативна финансиска рамка за нивно спроведување.

(3) Владата на предлог на министерот донесува годишна програма за финансиска поддршка во земјоделството и годишна програма за финансиска поддршка на руралниот развој за спроведување на националната програма од став (1) на овој член.

(4) Предмет на уредување на програмите од став (3) на овој член е и доделувањето на државната помош, доколку не е поинаку уредено со одредбите со член 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109 и 110 од овој закон.

(5) Националната програма од став (1) на овој член се донесува најдоцна до 30 јуни во годината пред започнување на периодот за кој е изготвена.

Акти за користење на финансиската помош од ЕУ

Член 8

Владата на предлог на министерот донесува повеќегодишна програма за користење на финансиските средства од инструментот за претпристапна помош за развој на земјоделството и руралниот развој од Европската Унија во согласност со склучените договори и спогодби со Европската Унија за користење на инструментите за претпристапна финансиска помош и планските документи на Европската Унија.

Анализа

Член 9

(1) За планирање, следење на спроведувањето и проценка на влијанието на мерките и инструментите на целите од член 3, став (2) од овој закон, министерството спроведува анализи.

(2) За потребите на анализите од став (1) на овој член, министерството:

- собира и обработува податоци особено за земјоделското производство, структура на земјоделски стопанства и други податоци од областа на земјоделството и руралниот развој;
- воспоставува бази на податоци и води регистри;
- воспоставува земјоделски пазарен информативен систем; и
- воспоставува мрежа на сметководствени податоци на земјоделски стопанства за следење на производно-економските резултати на земјоделските стопанства.

(3) Методологијата за собирање и обработка на податоците од став (2), алинеја 1, на овој член ја пропишува министерот.

(4) Мрежата на сметководствени податоци на земјоделски стопанства од став (2), алинеја 4, на овој член се уредува со посебен закон.

(5) За потребите на анализите од став (1) на овој член се користат и податоци од Агенцијата.

(6) Видот на податоците од став (2) и став (5) на овој член, рокот и начинот на нивно доставување и собирање ги пропишува министерот.

Регистри и бази на податоци

Член 10

(1) Министерството воспоставува и води организирани во регистри и бази на податоци согласно одредбите од овој закон.

(2) Регистрите и базите на податоци кои се водат во министерството мора да бидат компатибилни заради меѓусебно поврзување и размена на податоци.

Добивање и употреба на податоците

Член 11

(1) За водење и одржување на регистрите Министерството добива и употребува податоци кои во рамките на пропишаните регистри и евиденции ги водат органите на државна управа, јавните институции, агенциите, концесионерите, единиците на локална самоуправа и други овластени институции.

(2) Податоците, картите и дигиталните ортофото планови на барање на министерот, соодветните институции од ставот 1 на овој член ги доставуваат во пишана и електронска форма доколку постои.

(3) Начинот на поврзување со други регистри и евиденции и начинот на добивање на податоци од други регистри и евиденции, ги пропишува министерот.

Доставување на податоци

Член 12

(1) Податоците од регистрите согласно овој закон се јавни, освен податоците кои имаат карактер на лични податоци и податоците кои се сметаат за деловна тајна.

(2) Податоците од став (1) на овој член се доставуваат во согласност со прописите за заштита на личните податоци и прописите за класифицирани информации.

(3) Податоците од став (1) на овој член можат да се употребат само за намената за која биле дадени и не смеат да се менуваат или да се доставуваат на други лица.

Земјоделски пазарен информативен систем

Член 13

(1) За водењето на политиката за уредување и поддршка на земјоделски пазари Министерството воспоставува земјоделски пазарен информативен систем.

(2) Министерството собира, обработува и објавува податоци за количини и цени на одделни земјоделски производи на репрезентативни пазари.

(3) Министерот ги определува репрезентативните пазари и ги утврдува видот, обемот, роковите и субјектите кои ги доставуваат податоците.

(4) Средствата за водење земјоделски пазарен информативен систем се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Корисници на средства

Член 14

(1) Право на користење на средствата согласно овој закон имаат земјоделски стопанства запишани во регистарот од член 15 од овој закон и други корисници под услови и на начин пропишани со овој закон.

(2) Корисниците на средствата од став (1) треба да ги имаат подмирено сите финансиски обврски кон Министерството и Агенцијата.

(3) Условите од став (2) на овој член поблиску ќе ги пропише Владата на предлог на министерот.

(4) Корисниците од став (1) на овој член мора да ја чуваат целокупната документација и доказниот материјал за работењето, особено во врска со исполнувањето на условите за користење на средствата и документацијата за користена финансиска поддршка и/или помош, најмалку пет години од годината во која е користена финансиската помош.

Единствен регистар на земјоделски стопанства

Член 15

(1) Министерството води единствен регистар на земјоделски стопанства (во понатамошен текст: ЕРЗС).

(2) Во регистарот од став (1) на овој член задолжително се запишуваат земјоделски стопанства кои:

1. бараат остварување на правото за користење на средства од мерките согласно овој закон и
2. се запишани во регистрите формирани согласно законите од областа на земјоделството, ветеринарството и здравје и заштита на растенијата.

(3) Основа за водење на регистарот од став (1) на овој член и негово поврзување со други регистри е единствениот идентификациски број на земјоделското стопанство (во понатамошниот текст: ИДБР).

(4) ИДБР се одредува при упис на земјоделското стопанство во регистарот од став (1) на овој член.

(5) Употребата на ИДБР е задолжителна во сите регистри, формирани согласно закон, кои се поврзуваат со регистарот од став (1) на овој член.

(6) Носителот на земјоделското стопанство е обврзан секоја промена на податоците да ја пријави во министерството во рок од 15 дена од настанатата промена.

(7) Местото на живеење на носителот и членовите на семејно земјоделско стопанство задолжително е на иста адреса на живеење.

(8) Министерот ги пропишува формата, содржината, потребната документација и начинот на водење на регистарот од став (1) на овој член.

Известување до Владата

Член 16

(1) Министерството ја известува Владата за спроведувањето на програмите од член 7 од овој закон со годишен извештај за спроведување.

(2) Годишниот извештај од став (1) на овој член особено содржи:

- тековна анализа на општите развојни состојби во областа на земјоделството и руралните средини;
- извештај за достигнување на утврдените цели од Националната стратегија и Националната програма;
- извештај за спроведувањето на програмите за финансиска поддршка, вклучително и државната помош и постигнати резултати;
- активности превземени од Министерството и Агенцијата за унапредување на постапките за спроведување на програмите за финансиска поддршка и државната помош;
- извештај од спроведени контроли и инспекциски надзор и утврдени недоследности при спроведување на програмите за финансиска поддршка и државната помош и превземени активности; и
- опис на превземени активности на Министерството и Агенцијата за комуникација и публицитет на програмите за финансиска поддршка.

(3) Годишниот извештај од став (1) на овој член Министерството го доставува најдоцна до 31 март во тековната за претходната година.

Годишен земјоделски извештај

Член 17

(1) Министерството објавува Годишен земјоделски извештај.

(2) Годишниот земјоделски извештај се објавува еднаш во годината на веб страницата на Министерството, но не подоцна од 30 септември во тековната за претходната година.

(3) Годишниот земјоделски извештај особено содржи анализа на состојбите во земјоделството и руралниот развој и превземените активности за спроведување на политиките во претходната година, како и тековните политики за развој на земјоделството и рурален развој од член 3, став (2) од овој закон.

III. ПАРТНЕРСТВО

Социјални и економски партнери

Член 18

(1) За потребите на планирањето, следењето и спроведувањето на националната земјоделска политика, Министерството воспоставува партнерство со социјални и економски партнери од областа на земјоделството.

(2) Партнерство од став (1) на овој член се остварува преку:

- Советот за земјоделство и рурален развој;
- Подсекторски постојани групи;

- Меѓуресорско тело за рурален развој; и
- Комитет за следење на повеќегодишната програма за користење на финансиските средства од инструментот за претпристапна помош за развој на земјоделството и руралниот развој од Европската Унија.

(3) Министерството технички ја поддржува работата на телата од став (2) на овој член и ги сноси административните и финансиски трошоци за нивната работа.

Совет за земјоделство и рурален развој

Член 19

Владата, на предлог на министерот, формира Совет за земјоделство и рурален развој (во понатамошниот текст: Советот) заради остварување на следниве надлежности:

- врши работи на консултативен механизам за политики, планови и програми за развој на земјоделството и руралниот развој и да дава мислење по однос на постигнати резултати од спроведувањето на мерките и инструментите за развој на земјоделството и руралниот развој;
- обезбедува континуирана комуникација помеѓу Министерството и социјалните и економските партнери кои се вклучени во спроведување на мерките и инструментите за развој на земјоделството и руралниот развој заради постигнување консензус по одделни прашања од областа на земјоделство и рурален развој, а особено од областа на уредување на земјоделските пазари;
- ги разгледува и усвојува Годишните програми за работа на подсекторските постојани групи и Оперативни програми за техничка поддршка од интерес на одделни земјоделски производи или група производи;
- да ги следи анализите на состојбите и препораките на образовни и научни институции, анализите за спроведување на политиките од областа на земјоделството и руралниот развој;
- врши и други работи во врска со планирањето и спроведувањето на целите за развој на земјоделството и руралниот развој.

Работа на Советот

Член 20

- (1) Советот донесува Деловник за работа.
- (2) Советот одржува редовни состаноци најмалку еднаш во годината.

Членство во Советот

Член 21

- (1) Советот е составен од:
 - претседателите на подсекторските постојани групи,

- по еден претставник од три најголеми Национални здруженија на земјоделски производители;
- по еден претставник од двете најголеми здруженија на преработувачи,
- по еден претставник од Стопанските Комори;
- по еден претставник од високо-образовните и научните институции од областа на земјоделството;
- еден претставник од здружение на потрошувачи;
- еден претставник од здружение на единици на локалната самоуправа; и
- еден претставник од здруженија за заштита на животната средина.

(2) Со Советот раководи министерот.

(3) Членови на Советот не смеат да бидат државни службеници и нивниот мандат е во траење од две години со право на повторен избор.

(4) Членовите на Советот од став (1), алинеи 2 и 3 на овој член задолжително се претставници од здруженијата евидентирани во Министерството согласно член 24 од овој закон.

Подсекторски постојани групи

Член 22

(1) Министерот формира Подсекторски постојани групи за уредување на земјоделски пазари на одделни земјоделски производи или групи на производи.

(2) Подсекторски постојани групи ги остваруваат следниве задачи:

- даваат мислења и ставови по прашања кои произлегуваат од уредување на земјоделските пазари;
- врши работи на консултативен механизам за креирање на политики, планови и програми за развој на земјоделски пазари по одделни земјоделски производи или групи на производи;
- го поддржуваат процесот на континуирана комуникација помеѓу учесниците на земјоделските пазари на одделни земјоделски производи или групи на производи во поглед на понуда, побарувачка и цени за земјоделски производи;
- промовираат усогласување по прашања кои произлегуваат од уредувањето на земјоделски пазари по одделни земјоделски производи или групи на производи;
- ги утврдуваат количините на понудата и побарувачката и обсегот на откупните цени на земјоделски производи за тековната производна година или производна сезона, земајќи ги во предвид и препораките од образовни и научни институции, и ги доставува до Советот најдоцна до април во тековната календарска година;
- предлагаат решенија за надминување на одредени пазарни состојби на страна на понудата, побарувачката или ценовната состојба; и
- изработуваат Оперативна програма за техничка поддршка од интерес на одделните земјоделски производи или групи на производи, најдоцна до 30 септември во тековната година за реализација во наредната година.

(3) Подсекторските работни групи мислењата и ставовите ги изјавуваат во форма на заклучок.

(4) Подсекторските постојани групи се формираат за следниве земјоделски производи или групи на производи:

- житни култури;
- тутун и други индустриски култури;
- млеко;
- месо (говедско, свинско, овчо, козјо и живинско);
- несилки и јајца;
- грозје и вино;
- овошје;
- зеленчук;
- мед; и
- цвеќе и украсни дрва.

(5) Подсекторски постојани групи може да се формираат и за други земјоделски производи или групи на производи.

(6) Работата на Подсекторски постојани групи се спроведува преку Годишна програма за работа на Подсекторски постојани групи која се изготвува најдоцна до 30 ноември од тековната година за реализација во наредната година.

(7) Подсекторските постојани групи донесуваат Деловник за работа.

(8) Министерот ја пропишува формата и содржината на Годишна програма за работа на Подсекторски постојани групи и на Оперативна програма за техничка поддршка.

Членство во Подсекторските постојани групи

Член 23

(1) Подсекторската постојана група е составена од членови со право на глас и членови со советодавна улога без право на глас.

(2) Членовите со право на глас се номинирани претставници од здруженијата од областа на:

- земјоделско производство;
- преработка на земјоделски производи; и
- трговија со земјоделски производи.

(3) Членови во советодавна улога без право на глас се по еден номиниран претставник од:

- високо-образовните институции од соодветната област на земјоделството;
- научните институции од соодветната област на земјоделството;
- здружение на потрошувачи; и
- Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството.

(4) Членовите на подсекторската постојана група од став (2) на овој член задолжително се претставници од економските партнери евидентирани во Министерството согласно член 24 од овој закон, доколку најмалку 200 членови од бројот на членови од член 24 став (3) точка а), односно најмалку три члена од бројот на членови од член 24 став (3) точка б) и г) од овој закон претежно се занимаваат со производство на соодветниот земјоделски производ или групи на производи за кој е формирана подсекторската постојана група.

(5) Еден субјект може да номинира најмногу четири членови во една подсекторска постојана група.

(6) Со подсекторската постојана група раководи претседател.

(7) Претседателот се избира од редот на членовите на подсекторската постојана група со право на глас и со мандат од една година без право на последователен избор. За претседател на Подсекторската постојана група не може да биде избрано лице, кое потекнува од областа од став (2) на овој член од која потекнувал претходниот претседател.

(8) Секретар на подсекторската постојана група е член на подсекторската постојана група од Министерството и е именуван од министерот со посебно решение. Секретарот ги закажува седниците на подсекторската постојана група по сопствена иницијатива или по барање на претседателот и се грижи за спроведување на заклучоците.

(9) Членови на подсекторска постојана група не можат да бидат државни службеници, освен потпретседателот и претставниците од Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството.

(10) Членот на подсекторската постојана група кој е избран за претседател го задржува правото на глас за времетраење на мандатот. По истекот на мандатот претседателот продолжува со членството во подсекторската постојана група.

Евиденција на социјални и економски партнери

Член 24

(1) За социјалните и економските партнери со кои се воспоставува и остварува партнерство Министерството води евиденција.

(2) Социјални и економски партнери за кои се води евиденција во Министерството се:

а) социјални партнери - здруженија на граѓани кои се основани за унапредување на социјален интерес од областа на:

- заштита на животна средина, агро-екологија и агро-биодиверзитет;
- заштита на природното, културното и традиционалното наследство на руралните средини;
- заштита на интересите и улогата на млади земјоделски производители, или жени земјоделски производители;
- промоција на улогата на руралната жена за развој на земјоделството и руралните средини;
- заштита на интересите на жителите на руралните средини за подобрување на квалитет на живот на руралното население; и
- заштита на интересите на работниците во земјоделското производство.

б) економски партнери - здруженија на граѓани кои се основани за унапредување на економските интереси на земјоделските производители, преработка на земјоделски производи или трговци со земјоделски производи, задруги и задружни сојузи од областа на земјоделско производство и групации во рамките на стопанските комори од областа на земјоделската дејност и преработка на земјоделски производи.

(3) Економските партнери од став (2), точка б) на овој член за да бидат евидентирани во Министерството треба да ги исполнуваат следниве дополнителни услови:

- а) За здруженија на земјоделски производители со број на членови од најмалку 1000 земјоделски стопанства евидентирани во ЕРЗС и остваруваат годишен приход по различни основи од најмалку 500.000 денари годишно;
- б) За здруженија на преработувачи или трговци со земјоделски производи со број на членови од најмалку 10 правни лица со претежна дејност преработка или трговија на земјоделски производи и остваруваат годишен приход по различни основи од најмалку 600.000 денари годишно;
- в) За задруги и задружни сојузи од областа на земјоделско производство да остваруваат годишен приход од продажба на земјоделски производи на членовите на задругата од најмалку 6.000.000 денари годишно; и
- г) За групациите во рамките на стопанските комори од областа на земјоделството со број 10 правни лица кои се занимаваат со земјоделска дејност, преработка или трговија на земјоделски производи и остваруваат годишен приход по различни основи од најмалку 600.000 денари годишно.

(4) Начинот за упис и бришење од евиденцијата од став (1) на овој член и потребната документација ја пропишува министерот.

(5) Областите од став (2) на овој член задолжително се наведени во оснивачкиот акт на здружението, статутот како и актите за работа.

Меѓуресорско тело за рурален развој

Член 25

(1) За целите на креирање на интегрирана политика на рурален развој, Владата, на предлог на министерот формира Меѓуресорско тело за рурален развој.

(2) Со Меѓуресорското тело за рурален развој раководи државен секретар на Министерството или највисок раководен државен службеник.

(3) Во Меѓуресорското тело за рурален развој членува по еден претставник од:

1. Министерствата за:

- земјоделство, шумарство и водостопанство;
- финансии;
- економија;
- локална самоуправа;
- култура;
- труд и социјална политика;
- образование и наука;
- животна средина и просторно планирање; и
- транспорт и врски.

2. Секретаријатот за европски прашања; и

3. Агенцијата за:

- финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој; и
- поттикнување на развојот на земјоделството.

(4) Претставниците на органите на државната управа и агенциите од став (3) на овој член се државни секретари или директори или највисок раководен државен службеник чии надлежности се поврзани со областа.

(5) Во работата на Меѓуресорското тело за рурален развој по потреба може да се вклучат и претставници од други органи на државна управа, агенции, институции или социјалните и економските партнери.

(6) Меѓуресорското тело за рурален развој ги разгледува и дава мислење по стратешките документи и програмите од областа финанси, економија, локална самоуправа и регионален развој, култура, труд и социјална политика, образование и наука, животна средина и просторно планирање, транспорт и врски од аспект на руралниот развој, идентификува прашања и проблеми од областа на руралниот развој, предлага решенија, обезбедува координиран настап и презема други активности поврзани со процесот на креирање и координирање на интегрирана политика на рурален развој.

(7) Меѓуресорското тело за рурален развој донесува Деловник за работа.

(8) Меѓуресорското тело за рурален развој остварува состаноци најмалку двапати годишно и ја информира Владата за својата работа најмалку еднаш во годината најдоцна до 31 декември.

Комитет за следење на повеќегодишната програма за користење на финансиските средства од инструментот за претпристапна помош за развој на земјоделството и руралниот развој од Европската Унија

Член 26

(1) За целите на следење на ефикасноста и квалитетот на спроведувањето на повеќегодишната програма за користење на финансиските средства од инструментот за претпристапна помош за развој на земјоделството и руралниот развој од Европската Унија, Владата на предлог на министерот формира Комитет за следење на повеќегодишната програма за користење на финансиските средства од инструментот за претпристапна помош за развој на земјоделството и руралниот развој.

(2) Одредбите за составот и бројот на членовите на Комитетот од став (1) на овој член, правилата и процедурите за негова работа се утврдени согласно меѓународните договори склучени за искористување на средствата од претпристапната помош на Европската Унија.

IV. ПОЛИТИКА ЗА УРЕДУВАЊЕ И ПОДДРШКА НА ПАЗАРИТЕ СО ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ

Политика за уредување и поддршка на пазарите со земјоделски производи

Член 27

(1) Политиката за уредување и поддршка на пазарите со земјоделски производи се спроведува преку следниве мерки:

- уредување на услови и начин на вршење на трговија со земјоделски производи со цел зачувување на конкурентските услови и договорните односи во процесот на додадена вредност; и
- пазарна поддршка со цел надминување на пазарните нарушувања и обезбедување на стабилност на доходот на земјоделските производители.

(2) Мерки на пазарната поддршка од став (1), алинеја 2 на овој член се:

1. Интервенциски мерки;
2. Мерки за поттикнување на потрошувачка; и

3. Мерки за заштита на пазарот.

Финансиски гаранции

Член 28

(1) Субјектите на кои се однесуваат мерките за уредување и поддршка на пазарите со земјоделски производи од дел IV од овој закон, на барање на Министерството, можат да дадат финансиски и друг вид гаранции за исполнување на одредени обврски поврзани со мерките за уредување на пазарите на земјоделски производи.

(2) Доколку обврската поради која е дадена финансиската и друг вид гаранција од ставот 1 на овој член е исполнета, депозитот се враќа.

(3) Видот на гаранцијата и висината на финансиската и на друг вид гаранција од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот.

1. Уредување на условите и начин за вршење на трговија со земјоделски производи

Трговија со земјоделски производи

Член 29

(1) Трговијата со земјоделски производи се врши под услови и начин од член 30, 31, 32, 33, 34, 35 и 36 од овој закон.

(2) За се што не е уредено со овој закон важат одредбите од Законот за трговија, Законот за облигациони односи и Царинскиот закон.

Продажба на земјоделски производи

Член 30

(1) Продажбата на земјоделски производи може да се врши директно од земјоделското стопанство, на пазарите на мало и големо за земјоделски производи, продажба од мобилна тезга, продажба на саеми, продажба преку интернет, продажба на места за откуп (во понатамошен текст: откупни центри), продажба на собирни места и продажба на добиточни пазари.

(2) Продажбата од став (1) на овој член може да ја вршат:

- земјоделски стопанства;
- трговски друштва со примарна дејност производство на земјоделски производи и трговија со земјоделски производи;
- земјоделски задруги со примарна дејност производство на земјоделски производи;
- земјоделски задруги со примарна дејност трговија со земјоделски производи; и
- организации на производители.

(3) Од земјоделски имот може да се продаваат земјоделски производи произведени од земјоделското стопанство и производи од дополнителна дејност на земјоделското стопанство наменети за крајна потрошувачка.

(4) Продажбата на земјоделски производи од земјоделски имот може да ја врши носителот на земјоделското стопанство или лице кое е член на семејното земјоделско стопанство и кое е овластено од носителот на земјоделското стопанство.

(5) Продажбата од семејно земјоделско стопанство се врши под условите пропишани од член 83 од овој закон.

Откуп на земјоделски производи

Член 31

(1) Откуп на земјоделски производи, освен тутун се врши во вид на трговија на големо, откуп за преработка на земјоделски производи и откуп за сопствени потреби доколку се врши на откупно место согласно одредбите од овој закон, а за се што не е уредено во овој закон, согласно Законот за трговија.

(2) Откуп на земјоделски производи може да вршат само правни лица кои се регистрирани за преработка на земјоделски производи и правни лица кои се регистрирани за вршење на трговија со земјоделски производи и запишани во Регистарот на откупувачи на земјоделски производи што се води при Министерството.

(3) Откупот на земјоделски производи се врши само на откупни места одредени од откупувачот кои исполнуваат услови согласно со член 31, 32, 33 и 34 од овој закон и за кои го известил Министерството во рок од најмалку 30 дена пред почетокот на откупот на предвиденото откупно место.

(4) На секое откупно место задолжително се истакнуваат цени за секоја категорија на квалитет на земјоделски производи кои се предмет на откуп и тоа најмалку 10 дена пред отпочнување на откупот на земјоделски производи.

(5) Откупот се врши со писмен договор за производна година склучен за минимум 50% од реализираните количини, најмалку 45 дена пред вршење на откупот и писмен договор склучен на местото на откуп за останатите количини, во форма и содржина согласно член 32 од овој закон.

(6) Покрај условите од став (2), став (3) и став (4) на овој член откупувачите треба да ги исполнуваат и следниве услови:

- да имаат соодветна големина на правното лице и шифра на дејност;
- да имаат ликвидност во смисла на расположливи финансиски средства за откуп на земјоделски производи;
- солвентност во смисла на подмирени обврски за откуп на земјоделски производи;
- да располагаат со соодветни објекти за превземање, сортирање, складирање и чување на земјоделски производ и опрема; и
- да имаат склучени договори за продажба на откупените земјоделски производи наменети за преработка.

(7) Поблиските услови од став (3) и став (6) на овој член ги пропишува министерот.

(8) Откупувачот е должен најдоцна до 31 март во тековната година, до Министерството да достави податоци за планираните количини за откуп на земјоделски производи до 31 март наредната година, како и податоци за реализиран откуп за претходната година.

(9) Видот на податоците од став (8) на овој член, начинот на доставување, формата и образецот за доставување ги пропишува министерот.

Форма и содржина на договор за откуп на земјоделски производи

Член 32

(1) Договорот за откуп на земјоделски производи (во понатамошен текст: договорот) се склучува во писмена форма.

(2) Договорот од став (1) на овој член особено содржи:

- вид на производ и квалитет;
- цена и количина на производот;
- времетраење на договорот;
- локација на предавање на предметот од договорот; и
- начин и рок на исплата.
- одредби за престанување и раскинување на договорот.

(3) Договорот се однесува за една или повеќе производни години.

(4) Образецот на Договорот од став (1) на овој член го пропишува министерот.

(5) Исплатата на откупените земјоделски производи откупувачот е должен да го изврши во рок од 30 дена од денот на откупот односно предавање на земјоделскиот производ во откупни центри.

(6) По исклучок на став (5) на овој член, договорот може да предвидува авансна исплата или исплата на средства во висина до 20% од вредноста на производот во рок од 20 дена од денот на откупот и рок на исплата на остаток од вредноста не подолг од 180 дена од денот на откупот.

(7) Договорот се изготвува во пет примероци од кој еден примерок задолжително се приложува до Министерството преку подрачните единици на Министерството во рок од осум дена од денот на склучување на договорот.

(8) Откупувачот е должен да го извести Министерството за секоја измена на одредбите од договорот во рок не подолг од осум дена од настанатата измена.

(9) Измена на договорот од став (1) на овој член договорните страни може да извршат најдоцна 10 дена пред предавање на производот од договорот.

(10) Производителот не смее да склучува договор за количини на даден земјоделски производ за кои има склучено договор со друг откупувач.

(11) Доколку цената од став (2) на овој член се одредува како опсег на минимална и максимална цена, износот на опсегот на договорната цена се пресметува како:

- 40% од минималната цена за минимални цени до 10 денари по единица производ;
- 30% од минималната цена за минимални цени од 10-20 денари по единица производ; и
- 20% од минималната цена за минимални цени над 20 денари по единица производ.

(12) Точниот износ на цената од став (11) на овој член се утврдува најдоцна на денот на откупот на земјоделските производи во рамките на договорениот опсег имајќи ја предвид пазарната цена на производот.

(13) Во случај кога пазарната цена е повисока од максималната цена во рамките на договорениот опсег, откупната цена е максималната во договорениот опсег.

(14) Во случај кога пазарната цена е пониска од минималната цената во рамките на договорениот обсег, откупната цена е минималната во договорениот обсег.

(15) Пазарната цена е цена на земјоделските производи на пазарите во Република Македонија за која се води евиденција во Министерството согласно Земјоделскиот пазарен информативен систем.

Упис во Регистар на откупувачи

Член 33

(1) Министерството воспоставува и води Регистар на откупувачи на земјоделски производи, освен тутун.

(2) За упис во Регистарот од став (1) на овој член се поднесува барање за упис до Министерството.

(3) Барањето од став (1) на овој член се поднесува на пропишан образец со потребна придружна документација за докажување на исполнетоста на условите од член 31 од овој закон.

(4) Образецот на барањето и потребната придружна документација од став (2) на овој член ги пропишува министерот.

(5) Во случај кога барањето од став (1) на овој член е непотполно или неразбирливо, барателот по писмен пат се известува за неправилностите и му се утврдува рок од најмногу 15 дена за отстранување на неправилностите.

(6) Доколку во утврдениот рок од став (5) на овој член, барателот не ги отстрани неправилностите, барањето ќе се отфрли.

(7) По утврдување на исполнетост на условите од член 31 од овој закон, министерот донесува решение за упис во Регистарот од став (1) на овој член.

(8) Решението од став (7) на овој член се донесува најдоцна во рок од 30 дена од приемот на барањето.

(9) Органот надлежен за инспекциски надзор од овој закон, по уписот на откупувачите во Регистарот, секоја година во периодот од први до 31 мај ја утврдува исполнетоста на условите од член 31 од овој закон од страна на запишаните откупувачи.

Начин на водење на Регистарот на откупувачи на земјоделски производи

Член 34

(1) Регистарот на откупувачи на земјоделски производи се води во електронска форма и ги содржи податоците од барањето за упис од член 31 и 33 од овој закон.

(2) Покрај податоците од став (1) на овој член, во Регистарот задолжително се регистрираат сите промени на запишаната состојба.

(3) За промените од став (2) на овој член, регистрираните откупувачи се должни да го известат Министерството во рок од 15 дена од денот на настанувањето на промената.

Бришење од Регистарот на откупувачи на земјоделски производи

Член 35

(1) Министерот, со решение ги брише регистрираните откупувачи од Регистарот од член 33 од овој закон во следниве случаи:

- по писмено барање од органот на управување на регистрираниот откупувач;
- при објавување на ликвидација или отворена стечајна постапка;
- доколку се утврди дека откупувачот е регистриран врз основа на неточни податоци; и
- кога ќе престане да ги исполнува условите од член 31 од овој закон.

(2) Против решението од став (1) на овој член откупувачот има право на жалба до второстепената Комисија при Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи од втор степен од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(3) По правосилноста на решението од став (1) на овој член, откупувачот се брише од Регистарот на откупувачи.

Регистар на увозници на одделни земјоделски производи

Член 36

(1) Правните лица кои увезуваат одделни земјоделски производи (во понатамошниот текст: увозници) со цел да ги продаваат во првобитна, доработена или во преработена форма се регистрираат во регистарот на увозници на одделни земјоделски производи.

(2) Услови за упис во регистарот на увозници на одделни земјоделски производи се:

- да имаат соодветна големина на правното лице и шифра на дејност;
- солвентност во смисла на подмирени обврски за откуп на земјоделски производи;
- да располагаат со соодветни објекти за превземање, сортирање, складирање и чување на земјоделски производ и опрема; и
- да имаат склучени договори за продажба на увезените земјоделски производи доколку не се наменети за сопствена преработка.

(3) На барање на Министерството, покрај условите од став (2) на овој член, увозниците на одделни земјоделски производи треба да достават доказ за ликвидност во работењето во вид на банкарски гаранции.

(4) Условите од став (2) и став (3) на овој член поблиску ги пропишува министерот.

(5) Постапката за упис, начин на водење и бришење од регистарот на увозници на одделни земјоделски производи се врши согласно член 33, 34 и 35 од овој закон.

(6) Владата на предлог на министерот ги пропишува одделните земјоделски производи од став (1) на овој член.

2. Мерки за стабилизација на пазарите на земјоделски производи

Интервенциски мерки

Член 37

(1) Интервенциските мерки се наменети за стабилизација на пазарите на земјоделски производи и можат да се воведат кога настанува нарушување помеѓу понудата и побарувачката на домашниот пазар на земјоделски производи.

(2) Мерките од ставот (1) на овој член можат да се реализираат по пат на:

- интервентен откуп; и
- поддршка за складирање.

(3) Мерките од став (2) на овој член се однесуваат на пченица од домашно производство.

(4) Владата на предлог на министерот може да определи и други земјоделски производи за кои се однесуваат мерките од став (2) на овој член.

Интервентен откуп

Член 38

(1) Заради стабилизирање и уредување на пазарот со пченица, а за потребите на стоковите резерви, под услови и постапка пропишани со овој закон се врши интервентен откуп на пченица.

(2) Интервентниот откуп може да се врши само на пченица која е произведена во Република Македонија и која ги исполнува условите и критериумите за интервентен откуп пропишани со овој закон.

Надлежен орган

Член 39

(1) Спроведувањето на интервентниот откуп на пченицата го врши министерството, преку Агенцијата и Агенцијата за стокови резерви.

(2) Агенцијата ја спроведува постапката за избор на прифатливи понудувачи, согласно одредбите од овој закон.

(3) Агенцијата за стокови резерви склучува договори за набавка на пченица со избраните понудувачи од став (2) на овој член.

Интервентна цена

Член 40

(1) Набавката од член 39 став (3) од овој закон се врши по интервентна цена.

(2) Владата на Република Македонија, на предлог на Министерството, ја утврдува висината на интервентната цена на пченицата во рамките на просечните производни трошоци за производство на килограм пченица за дадената производна сезона.

(3) Пазарната цена е просечна месечна откупна цена на пченица на пазарите во Република Македонија која се води согласно Земјоделскиот пазарен информативен систем.

(4) Доколку пазарната цена на пченицата е повисока од просечните производни трошоци, не се врши интервентен откуп.

(5) Просечните производни трошоци се утврдуваат врз основа на податоците од мрежата на сметководствени податоци од земјоделски стопанства.

(6) Разликата помеѓу интервентната и пазарната цена за откупената пченица се обезбедува со програмите од член 7, став (3) од овој закон.

Оглас и понуди за интервентен откуп

Член 41

(1) Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој, на барање на Агенцијата за стокови резерви објавува оглас за прибирање на понуди за интервентен откуп на пченица.

(2) Јавниот оглас задолжително содржи:

- вид и квалитет на пченицата;
- вкупна количина на пченица која ќе биде откупена;
- услови кои треба да ги исполнуваат понудувачите во однос на организациона форма и големина на производните капацитети;
- критериуми за избор на прифатливи понудувачи;
- локација на складиштата;
- потребна документација;
- начин и рок на доставување на понудата; и
- други потребни податоци.

Услови

Член 42

(1) Право на учество на огласот од член 41 од овој закон имаат земјоделските стопанства регистрирани во ЕРЗС.

(2) Земјоделски стопанства можат да ги понудат само количините на сопствената произведена пченица на површините пријавени во ЕРЗС за дадената производна сезона.

(3) Минималната количина која може да биде понудена од еден понудувач е 10000 килограми, а максималната 50000 килограми пченица.

(4) Критериум врз основа на кој ќе се врши изборот на прифатливи понудувачи е времето на поднесување на комплетна понуда.

(5) Во случај на поголем број на прифатливи понуди од огласените количини, се избира понудата на понудувачите кој порано поднеле комплетна понуда во рамките на рокот за поднесување.

Постапка за избор и известување по понудите за интервентен откуп

Член 43

(1) Директорот на Агенцијата донесува решение за избор на прифатливи понудувачи по објавениот јавен оглас.

(2) Решението од став (1) на овој член задолжително содржи име и презиме на понудувачот, адреса на понудувачот и количина на пченицата за интервентен откуп.

(3) Против решението на Директорот на Агенцијата, незадоволниот понудувач има право на жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во управна постапка во втор степен од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(4) По конечноста на Решението од став (1) на овој член, Агенцијата за стокови резерви склучува договори за набавка на пченица со избраните понудувачи на пченица за интервентен откуп.

Поддршка за складирање

Член 44

(1) Поддршка за складирање значи обезбедување на пониска цена за складирање или покривање на трошоците за складирање на одделни земјоделски производи.

(2) Постапката за доделување на финансиската поддршка од став (1) на овој член и потребната документација, корисниците, висина на поддршката, условите за складирање и квалитетот на производите ги пропишува Владата на предлог на министерот.

Мерки за поттикнување на потрошувачката

Член 45

(1) Мерките за поттикнување на потрошувачката на свежо овошје и зеленчук се насочени кон подобрување на квалитетот на исхраната на лица под 18 години, лица изложени на социјални ризици по здравјето и ризици од сиромаштија, вклучени во државниот образовен, здравствен и социјален систем.

(2) Мерки за поттикнување на потрошувачката на свежо овошје и зеленчук се:

- откуп на свеж зеленчук и овошје произведени во Република Македонија; и
- пакување и дистрибуција на откупените производи.

(3) За остварување на целите од став (1) на овој член, Владата на предлог на министерот, донесува програма за поттикнување на потрошувачката на свежо овошје и зеленчук.

(4) Програмата од став (3) на овој член содржи:

- вид и квалитет на производот;
- количини на производот;
- временски рокови за реализација на мерките од став (2) на овој член;
- финансиски средства потребни за реализација на мерките од став (2) на овој член; и
- корисниците од став (1) на овој член.

(5) Постапката за откуп, пакување и дистрибуција на откупените производи ја спроведува Агенцијата, согласно Законот за јавни набавки.

(6) Набавените производи согласно став (5) од овој закон, без надомест, со договор ги доделува на корисниците утврдени во Програмата од став (4) на овој член.

2. Мерки за заштита на пазарот

Посебни мерки

Член 46

(1) При опасност од сериозни нарушувања на пазарот со земјоделски производи, кои можат да ги загрозат целите на националната земјоделска политика, Владата може да воведе посебни мерки за заштита на пазарот во период додека не помине нарушувањето или опасноста од нарушување на пазарот.

(2) Посебни мерки за заштита на пазарот се:

- пропишување на дополнителни увозни давачки над минимална цена на граница; и
- врзување на количини на увоз на одредени земјоделски производи со откупот на земјоделски производи произведени во Република Македонија.

(3) Минималната цена на граница од став (2), алинеја 1 на овој член ја утврдува Владата, на предлог на Министерство за финансии за посебни земјоделски производи во услови на нарушување на домашниот пазар.

(4) Владата на предлог на министерот ги утврдува производите и односот на количините од став (2), алинеја 2 на овој член.

V. ПОЛИТИКА НА ДИРЕКТНИ ПЛАЌАЊА

Директни плаќања

Член 47

(1) Директните плаќања се мерка за поддршка на доходот на земјоделските стопанства.

(2) Директните плаќања се исплаќаат на земјоделските стопанства и тоа по: површина земјоделско земјиште, единица земјоделски производ и грло добиток.

(3) Висината на директните плаќања од став (2) на овој член се утврдува во зависност од видот на културата, видот, класата и квалитетот на земјоделскиот производ и видот на добитокот.

(4) Правото на директни плаќања може да се ограничи со располагање на минимум површина земјоделско земјиште и/или број на минимум грла добиток и/или минимум единица земјоделски производ од страна на корисниците од член 14 од овој закон.

(5) Максималниот износ на директните плаќања по корисник може да се ограничи во зависност од големината на површината на земјоделско земјиште, единицата земјоделски производ и бројот на грла добиток со кои располага корисникот.

(6) Поблиските критериуми од став (2), став (3) и став (4) на овој член, корисниците од член 14 од овој закон по поедини мерки, максималните износи од став (5) на овој член и начинот на директните плаќања, годишно ги пропишува Владата на предлог на министерот.

Интегриран систем за администрација и контрола

Член 48

(1) Спроведувањето на мерките на директни плаќања може да се врши преку интегриран систем на администрација и контрола (во понатамошниот текст: ИСАК) кој овозможува усогласено функционирање и непречена размена на податоци помеѓу следниве елементи на системот:

- Компјутерска база на податоци од барањата за директни плаќања на земјоделските стопанства во тековната година и најмалку четири претходни години;
- Систем за идентификација на земјишни парцели, кој функционира на ниво на референтна парцела, воспоставен врз основа на карти, катастарски документи или друга картографска документација, и чија употреба е овозможена преку технологија на компјутеризиран географички информативен систем, вклучително воздушни или просторни ортоснимки со хомогенизирана стандардна и гарантирана точност најмалку еквивалентна на картографија со размер 1:10.000;
- Систем за идентификација и регистрација на правото на директни плаќања, кој овозможува верификација на правото на директни плаќања на земјоделското стопанство и вкрстени проверки со податоците од барањето за директни плаќања и од системот за идентификација на земјишни парцели во тековната година и најмалку четири претходни години;
- Систем за идентификација и регистрација на животните, кој овозможува податоци за бројната состојба на животните по раси и видови;
- Барања за директни плаќања;
- Контролен систем, за утврдување на усогласеност на податоците од барањето со условите за доделување на директните плаќања; и
- Единствен систем за проверка на идентитетот на секој носител на земјоделско стопанство кој поднесува барање за директни плаќања.

(2) Администрацијата на мерките на директни плаќања вклучува постапки за:

- поднесување на барање за директни плаќања согласно пропишаните услови,
- административни проверки и контроли на сите барања за директни плаќања, како и контрола на самото место која се изведува на примерок од земјоделски стопанства врз основа на план за избор,
- одобрување на барањето за директни плаќања,
- пресметка на висината на директните плаќања и
- исплата и/или повраток на директните плаќања.

(3) За спроведување на директните плаќања, во зависност од видот на мерките се применуваат еден или повеќе елементи на ИСАК.

(4) Начинот на функционирање на ИСАК и меѓусебната размена на податоци, како и формата, содржината и начинот на водење на соодветните регистри и бази на податоци ги пропишува министерот.

(5) Начинот на функционирање на елементите на ИСАК во надлежност на Агенцијата ги пропишува директорот на Агенцијата.

(6) Елементи на ИСАК може да се користат и за спроведување на други мерки од политиките на поддршка на земјоделството и руралниот развој.

Вкрстена сообразност за директни плаќања

Член 49

(1) Директните плаќања може да бидат условени со исполнување на задолжителни барања или услови поврзани со заштита на животната средина, здравјето на луѓето, животните и растенијата и благосостојба на животните, како и со исполнување на посебни минимални услови за добра земјоделска пракса и заштита на животната средина пропишани согласно закон (во понатамошниот текст: вкрстена сообразност).

(2) Врз основа на специфичните карактеристики во однос на почвените и климатски услови, постоечките системи на земјоделско производство, користење на земјоделското земјиште, плодоредот, земјоделските производствени практики и структурата на земјоделските стопанства, министерот пропишува и објавува листа на посебни минимални услови за добра земјоделска пракса и заштита на животната средина од став (1) на овој член кои може да се однесуваат на национално или регионално ниво.

(3) Утврдување на исполнувањето на задолжителните барања или услови и посебните минимални услови од став (1) на овој член се врши преку контроли на самото место со употреба на постоечките административни и контролни системи од член 48 од овој закон.

Барање за директни плаќања

Член 50

(1) Барањето за директни плаќања се поднесува секоја година од страна на носителот на земјоделското стопанство, и ги содржи следниве групи на податоци потребни за проценка на прифатливоста на барањето од аспект на исполнување на пропишаните услови:

- општи податоци за носителот на земјоделското стопанство и видот на мерките на директни плаќања;
- идентификација за сите земјишни парцели и број на повеќегодишни насади со нивно просторно лоцирање на графички материјал и користење на земјоделското земјиште;
- број и вид на животни; и
- други податоци кои се бараат по мерките на директни плаќања.

(2) Барањето за директни плаќања може да претставува и дел од единствено барање со кое ќе бидат опфатени и други видови на поддршка на земјоделството и руралниот развој.

(3) Барањето за директни плаќања во целост или делови од него може да биде повлечено, изменето или дополнето по писмен пат од страна на подносителот најдоцна во рок од 30 дена од поднесувањето, освен доколку носителот на земјоделското стопанство е веќе информиран од страна на Агенцијата за намерата од изведување на контрола на самото место, или за постоењето на нередовност во барањето.

Намалување или исклучување на директните плаќања во случај на

неусогласеност со условите од барањето

Член 51

(1) Доколку во постапката од член 48 став (2) од овој закон се утврди дека земјоделското стопанство не е усогласено со општите услови за прифатливост за доделување на директните плаќања, или не ги исполнува задолжителните барања или услови и посебните минимални услови од член 49 од овој закон, целиот или дел од износот на директните плаќања кој е исплатен, или кој треба да биде исплатен за оние мерки каде се исполнети потребните услови, е предмет на намалување до исклучување на исплатата на директните плаќања.

(2) Процентот на намалување до целосно исклучување од една или неколку видови на поддршка за една или повеќе календарски години, зависи од сериозноста, повторувањето, обемот, и времетраењето на утврдената неусогласеност.

(3) Доколку земјоделското стопанство не ги исполни условите од став (1) на овој член како резултат на виша сила или исклучителни случаи, земјоделското стопанство има право на директни плаќања за земјоделската површина прифатлива во времето кога се случила вишата сила или исклучителните случаи.

(4) Правото на директни плаќања од став (3) на овој член, земјоделското стопанство може да го оствари само доколку писмено ја извести Агенцијата за доказите за виша сила или исклучителни случаи во рок од петнаесет дена од денот на настанот на вишата сила или исклучителните случаи.

Пресметување на висината на директни плаќања по површина земјоделско земјиште

Член 52

Директните плаќања по површина земјоделско земјиште се пресметуваат на користени површини земјоделско земјиште кои земјоделското стопанство ги пријавува во барањето за директни плаќања, согласно пропишаните услови и барања и не ги надминуваат површините утврдени со административни контроли или контроли на самото место.

Намалување и исклучување на директни плаќања по површина земјоделско земјиште

Член 53

(1) Доколку при контролата на самото место се утврди дека големината на површината на земјоделското земјиште е:

- поголема од големината на површината наведена во барањето за директни плаќања, висината на директните плаќања се пресметува врз основа на големината на површината наведена во барањето;
- помала до 5% од големината на површината наведена во барањето за директни плаќања, висината на директните плаќања се пресметува врз

основа на површината утврдена при контролата намалена за износот од утврдената разлика;

- помала помеѓу 5% - 20%, или за два хектари од големината на површината наведена во барањето за директни плаќања, висината на директните плаќања се пресметува врз основа на површината утврдена при контролата намалена за износот на утврдената разлика зголемен за два пати; и
- помала од 20% - 50% од големината на површината наведена во барањето за директни плаќања, земјоделското стопанство целосно се исклучува од користење на директни плаќања за дадената година.

(2) По примена на намалувањата од став (1) на овој член, доколку се утврди разлика помеѓу количината на набавено сертифицирано семе согласно барањето за директни плаќања и вистински употребеното сертифицирано семе:

- помеѓу 2% - 5%, износот на директните плаќања за користење на сертифициран семенски материјал, се намалува за 50%; и
- над 5%, износот на директните плаќања за користење на сертифициран семенски материјал не се исплаќа.

(3) Доколку е поднесено барање за директни плаќања за користење или производство на семенски или саден материјал кој не е вистински употребен, произведен, или официјално сертифициран, земјоделското стопанство се исклучува од директните плаќања за семенски или саден материјал, како и од директните плаќања по површина во годината на поднесување на барањето и во следната година.

Основа за пресметка на директните плаќања по грло добиток

Член 54

(1) Директните плаќања по грло добиток се пресметуваат за број на животни кој не може да биде поголем од бројот наведен во барањето за директни плаќања согласно пропишаните услови и барања, и не го надминува бројот утврден со административна или контрола на самото место.

(2) Како основа за пресметка на директните плаќања по грло добиток може да се користи и условно грло согласно пропишан коефициент.

(3) Директните плаќања од став (1) на овој член се исплаќаат само на земјоделско стопанство кое го задржува истиот број на грла за кои има поднесено барање во периодот на задолжително чување на животните од став (7) на овој член.

(4) Земјоделското стопанство го задржува правото на директни плаќања на бројот на животни за кои поднел барање доколку во текот на периодот на задолжително чување на животните од став (3) на овој член изврши замена на животните без намалување на нивниот број, вклучително замена помеѓу овци и кози доколку за нив е предвиден ист износ на директни плаќања.

(5) Замената од став (4) на овој член треба да се изврши во период од 20 дена од настанот поради кој е неопходно да се изврши замена на животните и истите се внесуваат во Систем за идентификација и регистрација на животни не подоцна од три дена од денот на замената. Земјоделското стопанство ја информира Агенцијата за замената на животните во рок од 10 дена од извршената замена.

(6) Доколку земјоделското стопанство не ги исполни барањата за задолжителниот период на чување на животните како резултат на виша сила или исклучителни случаи, земјоделското стопанство има право на директни плаќања за бројот на животни во времето на случувањето на вишата сила или исклучителниот случај.

(7) Коефициентот на претворање на бројот на реалните во условни грла од став (2) на овој член и пропишаниот период на задолжително чување на животните од став (3) на овој член ги пропишува Владата со актот од член 47 од овој закон.

Намалување и исклучување на директни плаќања по грло

Член 55

(1) Доколку при контрола на самото место се утврди дека бројот на грла, односно број на пчелни семејства е:

- поголем од бројот од барањето за директни плаќања, висината на директните плаќања се пресметува врз основа на бројот на грла, односно пчелни семејства наведени во барањето;
- помал од бројот на грла, односно пчелни семејства во барањето за директни плаќања за најмногу до 10% разлика, висината на директните плаќања која треба да ја добие земјоделското стопанство се намалува за процентот на нерегуларност од став (2) на овој член;
- помал од бројот на грла, односно пчелни семејства во барањето за директни плаќања од 10 - 20%, висината на директните плаќања се намалува за процентот на нерегуларност од став (2) на овој член зголемен за два пати; и
- помал од бројот на грла, односно пчелни семејства во барањето за директни плаќања од 20% - 50%, земјоделското стопанство целосно се исклучува од користење на директни плаќања за дадената година.

(2) Процентот на нерегуларност се пресметува како однос помеѓу бројот на откриени нерегуларни грла и вкупниот број на грла утврден со контролите.

(3) Намалувањето и исклучувањето на директните плаќања од став (1) на овој член нема да се примени во случаи кога како резултат на природни влијанија потврдени од официјалната ветеринарна служба како што се: смрт на животното или последици од болест, и смрт на животното како резултат на несреќен случај за кој не е одговорен носителот на земјоделското стопанство, истиот не е во состојба да ги исполни барањата за задолжителниот период на чување на животните.

(4) Одредбите од став (3) на овој член се применуваат само доколку земјоделското стопанство писмено ја извести Агенцијата за намалување на бројот на животните најдоцна во рок од десет дена од денот на намалувањето.

Намалување и исклучување на директни плаќања во случај на неусогласеност со намера

Член 56

Во случај кога е утврдена разлика помеѓу податоците утврдени со административна контрола или контролата на самото место и податоците од

барањата на едно земјоделско стопанство за директни плаќања и истата е поголема од 50%, или над 1.000.000 денари, земјоделското стопанство се исклучува од директни плаќања за тековната година и за наредните три години.

Намалување и исклучување на директни плаќања за вкрстена сообразност

Член 57

(1) Вкупниот износ на директни плаќања се намалува при несообразност со задолжителните барања или услови и посебни минимални услови за вкрстена сообразност од член 49 од овој закон, во случај на:

- несообразност по прв пат од 1 - 5%;
- повторена несообразност до 15%, при што процентот од алинеја 1 на овој член од првата несообразност се зголемува за три пати при секоја следна несообразност до максимални кумулативни 15% после што се поминува во несообразност од алинеја 3 на овој став;
- неусогласеност од намера согласно критериумите на сериозноста, повторувањето, обемот и времетраењето на евидентираната несообразност, над 20% се до целосно исклучување од една или повеќе видови на поддршка за една или повеќе години.

(2) По исклучок од став (1) на овој член, во случај на отстапувања од помал обем кои не претставуваат ризик по јавното здравје на луѓето или животните проценето според критериумите на сериозноста, повторувањето, обемот и времетраењето на евидентираната неусогласеност нема да се изврши намалување на износот на директни плаќања.

(3) Агенцијата го известува земјоделското стопанство за утврденото отстапување од вкрстената сообразност од помал обем, како и за обврската за превземање на активности за нивно надминување во рок не подолг од 31 декември во тековната годината во која е утврдена несообразноста.

(4) Доколку после известувањето од став (3) на овој член земјоделското стопанство не превземе активности за надминување на несообразноста се применува намалување или исклучување на директните плаќања согласно став (1), алинеја 1 на овој член.

Исклучоци од примена на намалување и исклучување на директните плаќања

Член 58

Намалување или исклучување на директните плаќања нема да се примени кога земјоделското стопанство има поднесено точни податоци или кога ќе докаже дека нема направено грешка.

Пресметување на висината на директни плаќања по единица производ

Член 59

(1) Директни плаќања по единица производ се пресметуваат по количина произведен и продаден земјоделски производ на правни лица кои се занимаваат со откуп, преработка и трговија на примарни земјоделски

производи, услуги за колење и правни лица за производство на материјали за земјоделско производство и се регистрирани во соодветен регистер во Министерството.

(2) Директните плаќања од став (1) на овој член се пресметуваат врз основа на споредени податоци доставени од земјоделските стопанства и правните лица од став (1) на овој член.

Доставување на податоци од страна на правни лица

Член 60

(1) Кога заради остварување на правото на земјоделските стопанства на директни плаќања се неопходни податоци од правни лица од член 59, став (1) од овој закон, истите се должни да ги достават податоците во рокот утврден во актот од член 47, став (6) од овој закон.

(2) Доколку правните лица од став (1) на овој член со намера или од небрежност по втор пат прават нерегуларности на лажно пријавување на податоци, истите ќе бидат исклучени од доставување на податоци за потребите на директните плаќања во период од една година.

Исплата на директни плаќања

Член 61

(1) Исплатата на директните плаќања не може да се изврши пред да се утврди дека корисникот ги исполнува условите за доделување на директни плаќања.

(2) Исплатите се вршат директно на земјоделските стопанства, во тековната календарската година, или во случај на недостаток на финансиски средства или поради продолжено траење на административните постапки од објективни причини, најкасно до 30 јуни следната календарска година.

(3) Агенцијата е должна да го извести земјоделското стопанство за извршената исплата најдоцна еден месец по завршување на роковите за реализација на исплатите од став (2) на овој член.

VI. ПОЛИТИКА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ

Општи принципи

Член 62

(1) Политиката за рурален развој се реализира за остварување на приоритетните цели за решавање на развојните состојби во руралните средини и за поттикнување на можностите и искористување на предностите за рурален развој.

(2) Преку политиката за рурален развој се остваруваат следниве приоритети:

- зголемување на конкурентската способност на земјоделскиот и на шумарскиот сектор;

- заштита и унапредување на животната средина и руралните предели;
- подобрување на квалитетот на живот во руралните средини и поттикнување на диверзификација на економски активности за зголемување на можностите за вработување во руралните средини; и
- поттикнување на локален развој на рурални средини.

(3) Приоритетните области од став (2) на овој член се инструменти на политиката за рурален развој кои се спроведува преку примена на мерките од член 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 86 и 87 од овој закон.

(4) Примената на мерките се одредува согласно Националната програма од член 7 од овој закон.

(5) Мерките од став (3) на овој член се реализираат преку програмата за финансиска поддршка на руралниот развој од член 7, став (3) од овој закон.

Рурални средини, рурални заедници и рурални региони

Член 63

(1) Рурална средина е подрачје на општина во Република Македонија во која ниедно населено место во општината нема повеќе од 30.000 жители согласно националниот попис на населението и домаќинствата во Република Македонија или со густина на населеност помала или еднаква на 150 жители на квадратен километар на подрачје на општина.

(2) Во општините каде едно или повеќе населени места имаат повеќе од 30.000 жители или густината на населеност е поголема од 150 жители на квадратен километар, за рурални средини се сметаат само териториите на населените места во општината кои ги исполнуваат критериумите од став (1) на овој член.

(3) Населените места во руралните средини од став (1) и став (2) на овој член се рурални заедници.

(4) Руралните заедници од став (3) на овој член се делат на следниве категории:

- недостапни рурални заедници, врз основа на оддалеченост од најблиската градска населба;
- заостанати рурални заедници, врз основа на бројот на работоспособно население ангажирано во земјоделска дејност, бројот на активни трговски друштва во однос на пасивни трговски друштва или невработеноста во однос на националниот просек;
- депопулациони рурални заедници каде што бројот на жители е помал од 150 согласно националниот попис на населението и домаќинствата во Република Македонија.

(5) Критериумите од став (1), став (2) и став (4) на овој член поблиску ги пропишува министерот и објавува список на руралните средини и руралните заедници во Република Македонија, во Службен Весник на Република Македонија. Една рурална заедница може да биде категоризирана во повеќе категории врз основа на став (4) на овој член.

(6) Доколку повеќе рурални заедници кои граничат меѓу себе и заедно можат да формираат една географска територија со големина која не надминува 4% од вкупната територија на Република Македонија се категоризирани во

најмалку две од категориите од став (4) на овој член, руралниот регион се прогласува со посебен закон.

Подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност

Член 64

(1) Подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност се подрачја со природни и социо-економски непогодности кои произлегуваат од неповолни климатски услови, висок степен на нагиб на земјоделско земјиште, ниска продуктивност на почвата, депопулација или поради специфични непогодности кои ја намалуваат можноста за ефикасно користење на земјоделско земјиште и вршењето на земјоделска дејност.

(2) Согласно видот на непогодности од став (1) на овој член, подрачјата со ограничени можности за земјоделска дејност се делат на следниве категории:

- планински подрачја;
- подрачја со природни непогодности; и
- подрачја со специфични непогодности.

(3) Планински подрачја се подрачја кои се наоѓаат над 700 м надморска височина, каде природните непогодности се предизвикани од посебните климатски услови на големата надморска височина и висок степен на нагиб на земјоделско земјиште.

(4) Подрачја со природни непогодности се подрачја под 700 м надморска височина, каде природните непогодности се предизвикани од климатските услови или нагибот на земјоделското земјиште или ниската продуктивност на почвата. За подрачја со природни непогодности може да се сметаат и ерозивните подрачја, подрачја подложни на сезонски поплави и бари, трстици и мочуришта.

(5) Подрачја со специфични непогодности се депопулациони рурални заедници од член 63 од овој закон. За подрачја со специфични непогодности се сметаат и подрачјата во кои вршењето на земјоделска дејност е ограничено во интерес на заштита на животната средина, природата и биолошката разновидност врз основа на законите од областа на заштита и унапредување на животната средина и природата.

(6) Подрачјата од став (2) алинеи 2 и 3 на овој член може да се дефинираат за целото обработливо земјоделско земјиште на подрачјето на општината. Подрачјата од став (2) на овој член може да се дефинираат на подрачје на населено место.

(7) Земјоделското земјиште под наводнување не спаѓа во категориите од став (2) алинеи 2 и 3 на овој член.

(8) Владата на предлог на министерот ги пропишува поблиските критериумите од став (4) и став (5) на овој член за дефинирање на подрачјата од став (2), алинеи 2 и 3 на овој член како и условите за определување на целото обработливо земјоделско земјиште на подрачје на општината во категориите од став (2) алинеи 2 и 3 на овој член.

(9) Врз основа на критериумите од став (3) и став (8) на овој член министерот објавува список на планински региони, подрачја со природни непогодности и подрачја со специфични непогодности во Република Македонија, во Службен Весник на Република Македонија.

1. Зголемување на конкурентноста на земјоделското производство

Политика за зголемување на конкурентноста на земјоделското производство

Член 65

(1) Политиката за зголемување на конкурентноста на земјоделското производство се насочени кон:

1. промовирање на знаење и унапредување на човечкиот потенцијал во руралните средини преку помош наменета за:
 - обука и информирање на земјоделските производители;
 - помош на млади земјоделци за започнување со земјоделска дејност;
 - помош за напуштање на вршење на земјоделска дејност; и
 - советодавни услуги за развој на земјоделството.
2. реструктурирање и развој на физичкиот потенцијал и промовирање на иновативни практики преку поддршка на инвестиции за:
 - модернизација на земјоделските стопанства;
 - зголемување на економската вредност на шумите;
 - преработка и маркетинг на земјоделските производи; и
 - инфраструктура за создавање на предуслови за развој на земјоделството и заштита од природните непогоди.
3. подобрување на квалитетот на земјоделски производи преку поддршка на економско здружување на земјоделски стопанства за заедничко вршење на земјоделска дејност заради:
 - примена на заеднички производни практики за усогласување со стандардите за квалитет на земјоделски производи;
 - производство на земјоделски производи со повисок квалитет;
 - воспоставување на групи на производители; и
 - организирање на информативни и промотивни активности за земјоделски производи.

Обука и информирање на земјоделските производители

Член 66

(1) Помошта за обука на земјоделските производители е наменета за организирање и одржување на курсеви и информативни сесии за усовршување и оспособување на земјоделските производители особено за:

1. успешно организирање и раководење на земјоделското стопанство;
2. воведување на дополнителни дејности на земјоделско стопанство;
3. воведување и употреба на современи технолошки достигнувања и иновативни практики;
4. трансфер на знаења за постигнати научно-истражувачки резултати;
5. користење на информатички технологии за земјоделско производство;
6. примена на пропишаните стандарди од областа на заштита на животната средина, заштита и здравје на луѓето, заштита и здравје на растенијата, заштита на здравјето и благосостојба на животните и примена на хигиенски практики;

7. примена на мерките за поддршка за обавување на земјоделски производни практики за заштита и унапредување на животната средина и руралните предели;

8. воведување на земјоделско производство со примена на повисоки стандарди за квалитет.

(2) Курсевите кои се предмет на поддршка од став (1) на овој член мора да се со времетраење од минимум 40 училишни часови, но не повеќе од 200 училишни часови при што еден училишен час е во времетраење од 45 минути. Курсевите мора да се состојат од теоретски и практичен дел од кој практичниот дел треба да сочинува најмалку 30% од времетраењето на курсот.

(3) Помошта од став (1) на овој член не е наменета за курсеви кои се финансираат во рамките на редовното образование и кои не се наменети за земјоделството и шумарството.

(4) Поддршката за информирање на земјоделски производители е наменета за организирање и одржување на информативни сесии преку семинари, предавања и работилници за трансфер на знаење од една од областите од став (1) на овој член. Информативните сесии мора да се со времетраење од минимум 6 часови, но не повеќе од 18 часови. Информативните сесии кои се спроведуваат преку повторување во повеќе населени места не смеат да надминат збирно времетраење од 500 часови.

(5) Корисници на поддршката се земјоделските производители од земјоделски стопанства регистрирани во ЕРЗС.

(6) Поддршката од став (1) на овој член се спроведува преку јавните институции од областа на вршење на советодавни услуги и од областа на образованието и научно-истражувачка работа за земјоделство и шумарство и други правни лица кои вршат нестопанска дејност од областа на консултативни, образовни или информативни услуги.

(7) Поддршката од став (1) на овој член се доделува во висина до 100% од вредноста на прифатливи трошоци за изработка и печатење на програми, образовни материјали, брошури за информативни сесии, трошоци за организирање и спроведување на курсевите и информативните сесии, надомест за предавачи и надомест на патни и дневни трошоци на учесниците.

(8) Вкупната вредност на прифатливите трошоци се дефинира во согласност со планираниот број на учесници на курсевите или информативните сесии и се исплаќа делумно или по целосна реализација на курсевите или информативните сесии врз основа на реален број на учесници.

(9) Видот на активностите кои се предмет на поддршка, условите за финансирање, дефинирање на корисниците, општите и посебни услови за доделување на поддршката, детален преглед на прифатливи трошоци и начинот и правилата за визуелен идентитет на активностите ги пропишува министерот.

(10) Начинот за спроведување на поддршката од став (1) на овој член ја пропишува директорот на Агенцијата по добиено позитивно мислење од министерството.

Започнување со земјоделска дејност

Член 67

(1) Помош за започнување со земјоделска дејност се доделува на млад земјоделец кој за прв пат започнува да се занимава со земјоделска дејност преку превземање на постоечко земјоделско стопанство или со воспоставување на ново земјоделско стопанство.

(2) Услови за остварување на поддршката од став (1) на овој член се:

- барањето за поддршка да е поднесено не подоцна од 18 месеци од денот на запишување на промената или новото земјоделско стопанство во ЕРЗС од член 15 од овој закон;
- подносителот на барањето да има минимум средно образование од областа на земјоделството или пак поминал обука за здобивање на квалификации за земјоделска дејност освен во случај кога деловниот план предвидува потреби од обука;
- подносителот на барањето да е носител на земјоделското стопанство;
- подносителот на барањето да ги почитува добрите земјоделски практики и мерките за заштита на природата и благосостојба на животните.

(3) Поддршката од став (1) на овој член се реализира преку одобрен деловен план од страна на Агенцијата кој треба да предвидува инвестициони активности за модернизација на земјоделското стопанство за период од најмногу 3 години од денот на одобрување на поддршката.

(4) Деловниот план од став (3) на овој член задолжително ги содржи следниве елементи:

- преглед на состојбата на земјоделското стопанство;
- цел за развој и план за развој на земјоделското стопанство со временска рамка за реализација со рокови за период не подолг од три години; и
- детален план на неопходни инвестиции, обука, потреба од советодавни услуги и други активности за обука и развој на земјоделското стопанство.

(5) Поддршката од став (1) на овој член се доделува во висина до 600.000 денари за период на реализација на деловниот план и се исплаќа на годишно ниво во најмногу три рати.

(6) Поддршката од став (1) на овој член е условена со задолжително исполнување на предвидените активности од деловниот план од став (4) на овој член.

Напуштање на вршење на земјоделска дејност

Член 68

(1) Поддршката за напуштање на вршење на земјоделска дејност е наменета за поттикнување на структурните односно генерациските промени во земјоделските стопанства.

(2) Поддршката од став (1) на овој член се доделува на носител на семејно земјоделско стопанство кој ја напушта земјоделската дејност по пат на пренос на правото на сопственост на друг земјоделски производител и доколку ги исполнува следниве услови:

- има статус на осигуреник - индивидуален земјоделец;
- е на возраст од 55 до 63 години на денот на поднесување на барањето за поддршка;
- се занимавал со земјоделска дејност најмалку 10 години пред преносот на сопственоста; и
- да ги напушти сите видови на земјоделско производство.

(3) Пренос на правото на сопственост на земјоделско стопанство од став (2) на овој член подразбира продажба на целокупниот имот на земјоделското стопанство на друго земјоделско стопанство.

(4) Носителот на земјоделското стопанство кој ја превзема сопственоста над земјоделското стопанство треба да:

- е млад земјоделец или правно лице кое со превземањето го зголемува земјоделскиот имот на веќе постоечко земјоделско стопанство;
- се обврзе дека ќе го обработува земјоделскиот имот најмалку пет години и истиот треба да поседува работни вештини и компетентност за водење на стопанството;
- се занимавал со земјоделска дејност најмалку пет години пред да ја превземе сопственоста; и
- го превземе правото на сопственост на земјоделското стопанство со целокупниот земјоделски имот со правно дело.

(5) Земјоделското стопанство од став (4) на овој член кое е предмет на пренос на право на сопственост е најмалку со следнава големина:

- земјоделско земјиште од сите категории на употреба со големина од најмалку 1,8 ха или
- добиток, и тоа најмалку 7 говеда или 150 овци или 50 кози.

(6) Поддршката од став (1) на овој член се доделува во висина до 180.000 денари годишно до исполнување на услови за старосна пензија, но не повеќе од 5 години.

(7) Корисникот на поддршката од став (1) на овој член нема право да остварува друга поддршка предвидена согласно овој закон и по истекот на рокот од став (6) на овој член.

Советодавни услуги за развој на земјоделството

Член 69

(1) Поддршката за советодавни услуги се доделува за:

- воспоставување на систем на советодавни услуги; и
- користење на советодавни услуги на земјоделски стопанства.

(2) Корисници на поддршката од став (1), алинеја 1 на овој член се:

- јавни институции од областа на образованието и научно-истражувачка работа за земјоделство и шумарство;
- национални здруженија на земјоделски производители и приватни сопственици на шуми; и
- правни лица основани за вршење на дејност од областа на советодавни услуги во земјоделството и шумарството.

(3) Поддршката од став (1), алинеја 1 на овој член е наменета за основање на правни лица за вршење на нестопанска дејност од областа на советодавни, консултативни и информативни услуги во земјоделството и шумарството и достигнување на соодветни квалификации на кадровскиот потенцијал, административни и технички капацитети за извршување на услугите, со исклучок на инвестиции во основни средства.

(4) Поддршката од став (1), алинеја 1 на овој член се доделува врз основа на доставен деловен план кој е одобрен од Министерството. Поддршката се исплаќа од првата година од основањето во висина до 80% за покривање на прифатливи трошоци од став (3) на овој член и се намалува на годишно ниво

за најмалку 5% од претходната година, во период не подолг од 6 години од денот на основањето на корисникот од став (2) на овој член.

(5) Вкупната вредност на прифатливите трошоци се дефинира во согласност со планираниот број на корисници на советодавни услуги и се исплаќа на годишно ниво врз основа на реален број на корисници на советодавни услуги.

(6) Корисниците на поддршката од став (1), алинеја 1 на овој член мора да се занимаваат со дејноста за која ја користи поддршка во период од најмалку 5 години од последната исплата на поддршка.

(7) Министерството води евиденција на давателите на советодавни услуги.

(8) Начинот на запишување на давателите на советодавни услуги во евиденцијата и потребната документација за запишување во евиденцијата како и начинот на водење на евиденцијата од став (7) на овој член ги пропишува министерот.

(9) Поддршката од став (1), алинеја 2 на овој член е наменета за носители на земјоделски стопанства кои ги користат советодавни услуги од особено следниве области:

1. технолошко и економско организирање и управување на земјоделско стопанство;
2. примена на земјоделски практики за заштита на животната средина;
3. помош при изработка на деловни планови на земјоделски стопанства;
4. помош при реализација на мерките за земјоделска политика и политика за рурален развој;
5. помош при економско здружување на земјоделски стопанства и континуирано советување за управување и организирање за примена на заеднички производни практики и ефикасно искористување на расположливите средства за работа;
6. запознавање и помош во примена на законската регулатива од областа на земјоделството и поврзани прописи.

(10) Корисници на поддршка од став (1), алинеја 2 на овој член се земјоделски стопанства кои користеле советодавни услуги од даватели на советодавни услуги евидентирани во евиденцијата од став (7) на овој член.

(11) Поддршката од став (1), алинеја 2 на овој член е во висина до 80% од прифатливи и направени трошоци, но не повеќе од 70.000 денари по корисник годишно.

(12) Советодавните услуги кои се спроведуваат преку Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството нема да бидат предмет на поддршка од став (1) на овој член.

(13) Видот и обемот на активностите кои се предмет на поддршка, условите за финансирање, дефинирање на корисниците, општите и посебни услови за доделување на поддршката, детален преглед на прифатливи трошоци и начинот и правилата за визуелен идентитет на активностите ги пропишува министерот.

(14) Владата на предлог на министерот донесува годишна програма за советодавни услуги со која го дефинира видот и обемот на советодавни услуги кои се спроведуваат преку Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството во согласност со одредбите од овој закон и финансиските средства за нејзино спроведување.

(15) Исплатата на средствата за реализација на годишната програма за советодавни услуги на Агенцијата за поттикнување на развојот на

земјоделството ја врши Агенцијата по доставен одобрен извештај за реализирани активности на програмата од став (14) на овој член од страна Министерството.

Инвестиции за модернизација на земјоделски стопанства

Член 70

(1) Поддршката за инвестиции за модернизација на земјоделски стопанства се реализира преку унапредување на физичкиот потенцијал на земјоделското стопанство за:

- подобрување на целокупните резултати од работењето на земјоделското стопанство; и
- достигнување на повисоки стандарди од минималните стандарди утврдени со законите од областа на земјоделството или новововедени стандарди од областа на земјоделството.

(2) Инвестициите од став (1), алинеја 1 на овој член се наменети за зголемување на ефикасноста на производството преку намалени трошоци за земјоделско производство и подобрување на квалитетот на земјоделското производство. Физичкиот потенцијал на земјоделското стопанство го вклучува целокупниот земјоделски имот.

(3) Инвестициите од став (1), алинеја 2 на овој член се наменети за достигнување на повисоки стандарди од минималните стандарди утврдени со закон, или за достигнување на ново воведени стандарди согласно закон и тоа само за оние инвестиции кои се сметаат за дополнителни инвестиции за достигнување на минималните стандарди и не доведуваат до зголемување на производниот капацитет.

(4) Стандардите од став (3) на овој член се однесуваат за заштита и унапредување на животната средина, подобрување на хигиенските услови и благосостојба на животните на земјоделското стопанство, здравје и заштита на растенијата, јавно здравство, заштита при работа и други стандарди поврзани со инвестицијата.

(5) Корисници на поддршката од став (1) на овој член се земјоделски стопанства регистрирани во ЕРЗС.

(6) Поддршката од став (1) на овој член се реализира преку одобрен деловен план кој предвидуваат инвестициони активности за унапредување на физичкиот потенцијал на земјоделското стопанство за подобрување на целокупните резултати од работењето на земјоделското стопанство или достигнување на повисоки стандарди од минималните стандарди утврдени со закон и за период од најмалку шест години вклучувајќи ги и резултатите од работењето на земјоделското стопанство од тековната година.

(7) Деловниот план за унапредување на физичкиот потенцијал на земјоделското стопанство за достигнување на новововедени стандарди за земјоделско производство и квалитет на земјоделски производи се изготвува за период од најмногу три години од денот на воведувањето на стандардот утврден со соодветниот пропис, доколку поинаку не е утврдено со законите каде се регулирани овие стандарди.

(8) Поддршката од став (1) на овој член не се доделува на земјоделски стопанства кај кои носител е правно лице кое користи помош за спас и реконструкција согласно Законот за државна помош.

(9) Поддршката од став (1) на овој член не се доделува за:

- набавка на производни права, животни и едногодишни растенија;
- опрема за садење на едногодишни растенија;
- опрема за одводнување;
- опрема за наводнување, освен доколку инвестицијата не доведува до заштеда во користење на вода.

(10) Висината на поддршка од став (1) на овој член изнесува 50% од прифатливите и направени трошоци за реализација на инвестицијата од став (1) на овој член.

(11) Највисокиот износ на поддршка по поединечен корисник е најмногу 30.000.000 денари за период од три години од годината на исплата на средства за поддршка од став (1) на овој член.

(12) По исклучок од став (11) на овој член, доколку корисникот е со седиште во подрачје со ограничени можности за земјоделско производство, највисокиот износ на поддршка е најмногу 45.000.000 денари во период од три години од годината на исплата на средства за поддршка од став (1) на овој член.

Инвестиции за зголемување на економска вредност на шумите

Член 71

(1) Поддршката за инвестиции за зголемување на економска вредност за шумите се доделува за:

- одржливо стопанисување со шумите;
- примарната обработка на дрвната маса и обработка на био маса од шумите; и
- репродукција на шумски садници.

(2) Поддршката од став (1) на овој член не се однесува на инвестиции за обновување на шумскиот фонд.

(3) Корисници на поддршката од став (1), алинеја 1 на овој член се приватни сопственици на шуми и/или здруженија на приватни сопственици на шуми.

(4) Корисници на поддршката од став (1), алинеја 2 на овој член се микро претпријатија кои се занимаваат со обработка на дрвна маса и био маса.

(5) Корисници на поддршката од став (1), алинеја 3 на овој член се правни лица регистрирани за производство на шумски садници согласно закон.

(6) Поддршката од став (1), алинеја 1 на овој член се доделува согласно изготвен и одобрен план и програма за стопанисување со шумите, согласно Законот за шуми.

(7) Висината на поддршката за инвестициите од став (1) на овој член не може да надмине 50% од вредноста на прифатливите инвестиции.

Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделски производи

Член 72

(1) Поддршката за инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделски производи е поддршка наменета за:

- подобрување на целокупните резултати од работењето на преработувачките капацитети;

- развој на нови производи и дизајн, производни процеси и технологии за преработка како и нематеријални вложувања за подготвителни активности пред да се употребат ново развиените производи, процеси или технологии за пазарни цели; и
- инвестиции во пазарна инфраструктура за пост-берберни активности или активности за собирање и чување на примарни земјоделски производи за нивна понатамошна намена.

(2) Право на поддршката од став (1) на овој член имаат трговски друштва и задруги кои исполнуваат услови за вршење на дејноста согласно закон. Поддршката од став (1), алинеја 3 на овој член може да биде наменета за јавни инвестиции од страна на државни субјекти, јавно приватно партнерство или единици на локална самоуправа.

(3) Висина на поддршка од став (1) на овој член не може да надмине 50% од вредноста на прифатливите и направени трошоци, освен кога е наменета за јавни инвестиции, кога висината на поддршката ја утврдува Владата.

(4) По исклучок од став (3) на овој член, во случај кога корисник на помошта е големо претпријатие, висината на поддршката од став (1) на овој член не може да надмине 25% од вредноста на прифатливите и направени трошоци.

(5) Освен поддршката од став (1) на овој член, поддршка може да се даде и за инвестиции во преработка и маркетинг на земјоделски производи за достигнување на повисоки стандарди од минималните стандарди утврдени со закон, или за достигнување на ново воведени стандарди согласно закон, само за микро, мали и средни претпријатија во период не подолг од 3 години од денот на воведување на стандардот со закон.

(6) Поддршката од став (1) на овој член не се однесува за риби и рибни производи и шумски плодови и производи.

(7) Поддршката од став (1) на овој член не се доделува на правни лица кои користат помош за спас и реконструкција согласно Законот за државна помош.

Инвестиции во инфраструктура за развој на земјоделството, шумарството и водостопанството

Член 73

(1) Поддршката за инвестиции во инфраструктура за создавање на предуслови за развој на земјоделството е наменета за инфраструктура за пристап до земјоделското земјиште и шумите, консолидација на земјоделско земјиште и подобрување на земјоделското земјиште, заштита на земјоделско производство оштетено од природни непогоди, снабдување со електрична енергија и водоснабдување и за водостопанство.

(2) Право на поддршката од став (1) на овој член имаат земјоделски стопанства, субјекти, единици на локални самоуправи, водостопански претпријатија и водни заедници.

(3) Висината на поддршката за непродуктивни инвестиции изнесува до 100% од износот на прифатливите трошоци за активности од став (1) на овој член.

Економско здружување на земјоделски стопанства за заедничко вршење на земјоделска дејност

Член 74

(1) Во насока на остварување на целите и политиките од овој закон земјоделските стопанства можат доброволно да се здружуваат заради остварување на економски интереси.

(2) Здружувањето заради економски интерес на земјоделските стопанства треба да е во насока на остварување на следниве цели:

- зголемување на ефикасност на земјоделското производството преку оптимизација на производни трошоци и заедничка набавка или производство на материјали за производство;
- подобрување на пазарната положба на земјоделските стопанства со воведување на заеднички операции за складирање и маркетинг на земјоделски производи или доработка, финализација и дистрибуција на земјоделски производи; и
- воведување и заедничка примена на повисоки стандарди за квалитет на земјоделски производи.

(3) Поддршката за економско здружување на земјоделски стопанства за заедничко вршење на земјоделска дејност е наменета за:

- помош за воспоставување на организациони форми на економско здружување на земјоделски стопанства;
- инвестиции за примена на заеднички производни практики за усогласување на стандардите за квалитет на земјоделски производи или за производство на земјоделски производи со повисок квалитет;
- воспоставување на групи на производители; и
- помош за организирање на информативни и промотивни активности за земјоделски производи.

(4) Во согласност со целите од став (2) на овој член организационите форми за економско здружувањето на земјоделските стопанства се следниве:

- задруга или правно лице со претежна дејност од областа на земјоделството и основано од носители на земјоделски стопанства регистрирани во ЕРЗС;
- задруга или правно лице со претежна дејност од областа на земјоделството и основано од носители на земјоделски стопанства регистрирани во ЕРЗС и преработувачки капацитет за преработка на земјоделско-прехранбени производи; и
- правно лице од областа на земјоделството формирани од здружение на земјоделски производители.

(5) Помошта од став (3), алинеја 1 на овој член е наменета за трошоци за основање на организационата форма од став (4) на овој член, воспоставување на административни и технички капацитети, ангажман на стручни лица за управување со организационата форма достигнување на соодветни квалификации на кадровскиот потенцијал, со исклучок на инвестиции во основни средства.

(6) Висината на помошта од став (4) на овој член не може да надмине 80% од вкупните прифатливи трошоци за првата година од основањето. Поддршката се намалува со стапка на намалување од 20% за секоја наредна година од годината на основање за период не подолг од 5 години.

(7) Поддршката од став (3), алинеја 2 на овој член се доделува на организационата форма од став (4) на овој член за инвестиции за

унапредување на физичкиот потенцијал на земјоделските стопанства кои ја основале организационата форма.

(8) Услови за доделување на поддршката од став (6) на овој член се:

- примена на единствени производни методи со кои се гарантира усогласеност на производниот процес со барањата согласно стандардите за квалитет;
- заедничко вршење на производна дејност на земјоделски стопанства за примена на стандарди за квалитет се заснова на спецификација на производ која е верификувана од надлежно независно тело;
- земјоделскиот производ, произведен согласно стандарди за квалитет, да е наменет за крајна потрошувачка;
- применетиот стандард за квалитет е транспарентен за сите и обезбедува следливост на производите; и
- применетиот стандард за квалитет е во согласност со пазарните барања и пазарните можности.

(9) Поддршката од став (6) на овој член се доделува врз основа на одобрен деловен план на организационата форма со кој се предвидуваат инвестициони активности за унапредување на физичкиот потенцијал на земјоделските стопанства-основачи за период од најмалку 5 години вклучувајќи ги и резултатите од работењето на земјоделското стопанство од тековната година.

(10) Поддршката од став (6) на овој член може да се однесува и за инвестиции во складирање, доработка и маркетинг на земјоделскиот производ во рамките на производните капацитети на основачите на организационата форма.

(11) Доколку организационата форма е основана за производство на земјоделски производи со повисок квалитет деловниот план треба да предвидува инвестициони активности за достигнување и примена на повисоки стандарди за квалитет од став (12) на овој член и како такви да се препознаени согласно овој или друг закон.

(12) Земјоделски производи со повисок квалитет се производите кои се произведени со примена на следниве стандарди за:

- органско производство
- гарантирана традиционална посебност;
- заштита на географски назив и ознака за потекло;
- вино со географско потекло.

(13) Помошта од став (3), алинеја 4 се доделува за организирање на информативни и промотивни активности за земјоделски производи кои ги произведува организационата форма од став (4) на овој член и се однесува за трошоци за саеми, манифестации, промотивна кампања и останати трошоци за организирање на информативни и промотивни активности.

Групи на производители

Член 75

(1) Поддршката за групи производители е наменета за воспоставување и работа на групи на производители.

(2) Поддршката од став (1) на овој член е наменета за инвестиции за:

- адаптација на производните техники и земјоделските производи произведени од земјоделски стопанства членови на група производители на пазарните потреби;
- заедничко пласирање на земјоделски производи на пазарот вклучувајќи продажба и откуп на големо; и
- воспоставување на правила за пласирање на заеднички информации за обем на производство и временски период на берба на земјоделските производи.

(3) Поддршката од став (1) на овој член се доделува врз основа на одобрен план за признавање на групата производители до стекнување на статус на признаена организација на производители, но не повеќе од пет години од денот на признавање на групата производители, согласно член 124 од овој закон.

(4) Поддршката се исплаќа на годишно ниво како процент на вредноста на продаденото годишно производството и тоа:

а) за вредност на продадено годишно производство во висина не повеќе од 30.000.000 денари:

- 5% од вредноста на продаденото годишно производството за првата година;
- 5% од вредноста на продаденото годишно производството за втората година;
- 4% од вредноста на продаденото годишно производството за третата година;
- 3% од вредноста на продаденото годишно производството за четвртата година; и
- 2% од вредноста на продаденото годишно производството за петата година.

б) за вредност на продадено годишно производство во висина над 30.000.000 денари:

- 2,5% од вредноста на продаденото годишно производството за првата година, но не повеќе од 3.000.000 денари;
- 2,5% од вредноста на продаденото годишно производството за втората година, но не повеќе од 3.000.000 денари;
- 2% од вредноста на продаденото годишно производството за третата година, но не повеќе од 2.000.000 денари;
- 1,5% од вредноста на продаденото годишно производството за четвртата година но не повеќе од 1.500.000 денари; и
- 1,5% од вредноста на продаденото годишно производството за петата година но не повеќе од 1.500.000 денари.

2. Мерки од Унапредување на животната средина и руралните предели

Поттикнување на земјоделска дејност за унапредување на животната средина и руралните предели

Член 76

(1) Политика за поттикнување на земјоделска дејност полезна за животната средина и руралните предели е насочена кон промоција на земјоделски производни практики за одржлива употреба на земјоделско земјиште, заштита и унапредување на животната средина и руралните предели со цел

зачувување на растителната и животинската разновидност и унапредување на почвата, водата и воздухот.

(2) Политиката за поттикнување на земјоделска дејност полезна за животната средина и руралните предели се спроведува преку групи на мерки насочени кон:

1. одржлива употреба на земјоделско земјиште преку мерки за помош за:
 - вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност;
 - вршење на земјоделска дејност за заштита и унапредување на животната средина;
 - постигнување на стандарди за благосостојба на животните.
2. одржлива употреба на шумско земјиште преку мерки за помош за:
 - прво пошумување на земјоделско земјиште и не-земјоделско земјиште
 - одгледување на шумите со примена на повисоки стандарди за заштита на животната средина
 - обновување на шумите и воведување на мерки за заштита на шумите

Помош за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност

Член 77

(1) Помошта за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност се доделува на земјоделските стопанства за вршење на земјоделско производство во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност во вид на директни плаќања за поддршка на приходот на земјоделските стопанства.

(2) Директните плаќања се исплаќаат на земјоделските стопанства во вид на годишни исплати по површина обработено земјоделско земјиште.

(3) Висината на директните плаќања од став (2) на овој член може да се утврди во зависност од видот на културата, видот, класата и квалитетот на земјоделскиот производ.

(4) Максималниот износ на директните плаќања по корисник може да се ограничи во зависност од големината на површината на обработено земјоделско земјиште со кои располага земјоделското стопанство од став (1) на овој член.

(5) Вкупниот годишен износ на директни плаќања за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност не смее да надмине 30.000 денари по хектар обработено земјоделско земјиште.

(6) Видот на активностите кои се предмет на поддршка, условите за финансирање, дефинирање на корисниците, општите и посебни услови за доделување на поддршката и висината на директните плаќања ги пропишува министерот.

(7) Начинот за спроведување на поддршката од став (2) на овој член ја пропишува директорот на Агенцијата по добиено позитивно мислење од министерството.

(8) По исклучок директните плаќања од став (1) на овој член може да се реализираат во вид на дополнителна финансиска поддршка во висина до 15% за директните плаќања по површина, грло добиток или единица производ за земјоделски имот во подрачја со ограничени можности за производство.

Помош за вршење на земјоделска дејност за заштита и унапредување на животната средина

Член 78

(1) Помош за вршење на земјоделска дејност за заштита и унапредување на животната средина се доделува за помош за:

- вршење на земјоделска дејност согласно принципите на добра земјоделска и хигиенска пракса;
- зачувување на руралните предели и нивните традиционални карактеристики; и
- зачувување на генетската разновидност на автохтони земјоделски растенија и автохтони раси на добиток.

(2) Помошта од став (1), алинеја 1 на овој член се доделува на земјоделските стопанства чии носители на доброволна основа се согласиле да ги применуваат принципите на добра земјоделска и хигиенска пракса на целото земјоделско стопанство за период од пет до седум години.

(3) Принципите на добра земјоделска и хигиенска пракса особено се однесуваат на земјоделски производни практики за заштита и унапредување на животната средина. За спроведување на помошта од став (1) алинеја 1 на овој член министерот објавува Кодекс на добра земјоделска и хигиенска пракса и водич за достигнување на принципите за добра земјоделска и хигиенска пракса на земјоделските стопанства во Службен весник на Република Македонија.

(4) Помошта од став (1), алинеја 3 на овој член може да се додели на земјоделски стопанства во вид на директни плаќања по површина обработено земјоделско земјиште на кое се одгледуваат и размножуваат автохтоните земјоделски растенија и по приплодно грло добиток од автохтоните раси на добиток.

(5) Висината на директните плаќања од став (4) на овој член може да се разликува во зависност од автохтоните видови на земјоделски растенија или видот на автохтоните раси на добиток и од степенот на нивна загрозеност.

(6) За спроведување на помошта од став (1), алинеја 3 на овој член, министерот објавува список на автохтоните земјоделски растенија и автохтоните раси на добиток во согласност со прописите од областа на заштита на животната средина и биолошката разновидност.

(7) Врз основа на списокот, министерот пропишува начин на следење и анализирање на состојбите со автохтоните видови на земјоделски растенија и автохтоните раси на добиток врз основа на степенот на нивната загрозеност и пропишува дополнителни мерки за зачувување, собирање и чување на задолжителни генетски резерви и нивна употреба за земјоделско производство.

(8) Активностите за следење и анализирање на состојбите со автохтоните земјоделски растенија и автохтоните раси на добиток и чување и обезбедување на задолжителни генетски резерви е јавна услуга која министерот може да ја додели согласно одредбите од законот за концесии.

(9) Се забранува истребување на автохтоните видови на земјоделски растенија и автохтоните раси на добиток.

(10) Видот на активностите кои се предмет на поддршка, условите за финансирање, дефинирање на корисниците, општите и посебни услови за

доделување на поддршката и висината на директните плаќања ги пропишува министерот.

(11) Начинот и постапката за спроведување на поддршката од став (1) на овој член ја пропишува директорот на Агенцијата по добиено позитивно мислење од министерството.

Помош за постигнување на повисоки стандарди за благосостојба на животните.

Член 79

(1) Помош за постигнување на повисоки стандарди за благосостојба на животните се доделува на земјоделските стопанства чии носители на доброволна основа се согласиле да применуваат повисоки стандарди за благосостојба на животните од минимум пропишаните согласно законот за благосостојба на животните за целото земјоделско стопанство за период од пет до седум години.

(2) Повисоки стандарди за благосостојба на животните особено се однесуваат на:

- поење и хранење во количина која што одговара на природните потреби на животните;
- услови за сместување на животните кои предвидуваат пространост, постела за преживање и природна светлина;
- редовен испуст надвор од сместувалиштето;
- не се практикуваат активности за скратување на делови од животното (рогови, опашка и др.), изолација на животното и трајно врзување; и
- заштита од патогени организми преку хигиенски практики и обезбедени добри услови.

(3) Помошта од став (1), алинеја 2 овој член може да се додели на земјоделски стопанства во вид на директни плаќања по грло добиток доколку се постигнати условите од став (2) на овој член .

(4) Видот на активностите кои се предмет на поддршка, условите за финансирање, дефинирање на корисниците, општите и посебни услови за доделување на поддршката и висината на директните плаќања ги пропишува министерот.

(5) Начинот за спроведување на поддршката од став (3) на овој член ја пропишува директорот на Агенцијата по добиено позитивно мислење од министерството.

3. Подобрување на квалитетот на живот во руралните средини и поттикнување на диверзификација на економски активности

Мерки за подобрување на квалитетот на живот во руралните средини

Член 80

Групата на мерки за подобрување на квалитетот на живот во руралните средини и поттикнување на диверзификација на економски активности во руралните средини се мерки за поддршка на:

- диверзификација на економски активности;
- подобрување на квалитетот на живот во рурални средини;

- поддршка за обука и информирање на физички и правни лица кои обавуваат дејност во руралните подрачја; и
- поддршка за здобивање на знаења и вештини за подготвување и реализација на стратегии за локален развој на рурални средини.

Диверзификација на економските активности

Член 81

(1) Групата на мерки за диверзификација на економски активности се мерки за поддршка на:

- диверзификација на економски активности на земјоделско стопанство вон земјоделска дејност;
- поддршка за воспоставување и развој на микро претпријатија, поттикнување на иновативни практики и нови економски дејности во рурални средини;
- поттикнување на развој на рурален туризам.

(2) Поддршката од став (1), алинеи 1 и 3 овој член се доделува на носител на семејно земјоделско стопанство или членови на семејно земјоделско стопанство кои вршат дополнителна дејност согласно условите предвидени со член 82, 83 и 84 од овој закон.

(3) Поддршката од став (1), алинеја 2 на овој член е наменета за вршење на занаетчиска дејност во рурални подрачја.

(4) Право на поддршка од став (1), алинеја 2 на овој член имаат физички и правни лица кои ги исполнуваат условите за вршење на занаетчиска дејност согласно закон.

(5) Висината на поддршката од став (1) на овој член изнесува 50% од прифатливите трошоци.

Дополнителна дејност

Член 82

(1) Дополнителна дејност на семејно земјоделско стопанство е дејност поврзана со земјоделството односно шумарството, која се врши на земјоделски имот и овозможува подобра искористеност на неговите производни можности и работната сила на членовите на семејството.

(2) Видовите на дејности кои можат да се вршат како дополнителни дејности на семејните земјоделски стопанства и нивниот обем ги пропишува Владата.

(3) При одредување на обемот од став (2) на овој член се земаат во предвид и специфичните услови и карактеристики на одделни видови на дополнителна дејност.

Вршител на дополнителна дејност на семејното земјоделско стопанство

Член 83

(1) Вршителот на дополнителната дејност од член 82 од овој закон е физичко лице кое е носител на семејно земјоделското стопанство или член на семејно земјоделско стопанство кое го користи земјоделскиот имот и врши

земјоделска дејност, овластено од носителот на семејно земјоделско стопанство.

(2) Вршителот на дополнителната дејност од став 1 на овој член треба да биде соодветно оспособен и да има соодветна техничка опрема за вршење на дополнителната дејност.

(3) Стручната оспособеност на вршителите на дополнителна дејност и соодветната техничка опрема од став (2) на овој член ги пропишува министерот.

Одобрение за вршење на дополнителна дејност на семејно земјоделско стопанство

Член 84

(1) Министерот издава решение за вршење на дополнителна дејност по претходно барање поднесено од лицата од член 83 став 1 од овој закон.

(2) Министерството води евиденција за вршителите на дополнителни дејности од член 83 од овој закон.

(3) Формата и содржината на образецот на барањето за вршење на дополнителна дејност, и потребната документација за докажување на исполнетост на условите за вршење на дополнителна дејност и начинот на водењето на евиденција од став (2) на овој член ги пропишува министерот.

Престанок на вршење на дополнителна дејност на семејно земјоделско стопанство

Член 85

Министерот издава решение за престанок на вршење на дополнителна дејност по барање на вршителот или во случај кога вршителот престанал да ги исполнува условите од член 83 став (2) од овој закон.

Подобрување на квалитетот на живот во рурални средини

Член 86

Групата на мерки за подобрување на квалитетот на живот во рурални средини се мерки за поддршка на:

- воведување и развој на техничка и телекомуникациска инфраструктура за физички и правни лица кои обавуваат дејност во руралните подрачја и жители на руралните подрачја;
- обновување и развој на селата; и
- зачувување и унапредување на традиционалните вредности во руралните подрачја.

Поттикнување на локален развој на рурални средини

Член 87

Поттикнување на локален развој на рурални средини се спроведува преку мерките наменети за поддршка на:

- реализација на стратегии за локален развој на рурални средини кои предвидуваат спроведување на мерки согласно овој закон;
- реализација на стратегии за рурален развој на единиците на локална самоуправа со седиште во рурална средина; и
- работата на Локална Акциона Група (во понатамошен текст: ЛАГ) за развој на руралните средини и за вклучување на жителите на територијата на ЛАГ за развој на руралните средини.

Стратегии за локален развој на рурални средини

Член 88

(1) Стратегии за локален развој на рурални средини кои се предмет на поддршка мора да ги исполнат најмалку следниве услови:

- да е изготвена од страна на ЛАГ за развој на руралните средини,
- да содржат мерки и начин на нивно спроведување согласно овој закон,
- да е одобрена од министерството.

(2) Содржината и методологијата за подготовка на стратегиите од став 1 на овој член, како и начинот за нивно одобрување ги пропишува министерот.

Локална Акциона Група

Член 89

(1) Локална акциона група за развој на руралните подрачја се основа како трговско друштво, задруга или здружение на граѓани или фондација основана за една територијална целина на една или повеќе рурални средини каде живеат не помалку од 5.000 жители и не повеќе од 100.000 жители.

(2) Локална Акциона Група за развој на руралните подрачја се основа по пат на:

- здружување на две или повеќе рурални заедници кои катастарски граничат меѓусебе;
- здружување на две или повеќе општини кои се дефинирани како рурални средини и катастарски граничат меѓусебе; и
- јавно-приватно партнерство помеѓу општините, физички и правни лица или здруженија на граѓани со седиште на подрачјето на општините.

(3) Еден субјект не може да биде член на повеќе од една ЛАГ освен во случај на субјекти кои имаат, согласно законот со кој се основани, регистрирани подружници со седиште на територијата за која е формирана ЛАГ.

(4) Здруженија на граѓани за заштита на животна средина, земјоделските производители, младите и жените во руралните средини мора да се застапени со најмалку 50% во ЛАГ за развој на руралните средини од став (2), алинеја 3 на овој член.

(5) Статус на ЛАГ се добива со запишување во евиденцијата на ЛАГ која се води во Министерството.

(6) Поблиските услови од став (1) на овој член за запишување, постапката за упис, потребната документација и начинот на водење на евиденцијата од став (5) на овој член поблиску ги пропишува министерот.

Дополнителни услови и прифатливи трошоци

Член 90

(1) Корисниците на поддршката од мерките за рурален развој во зависност од видот на мерката може да бидат условени и со располагање со соодветни производствени капацитети.

(2) Прифатливите трошоци за мерките за рурален развој од став (1) на овој член вклучуваат:

- изградба или подобрување на недвижен имот, освен објекти наменети за домување;
- набавка или лизинг на механизација и опрема, вклучително и компјутерски софтвер, освен трошоци за данок, профит на давателот на лизинг, камати за рефинансирање и осигурување;
- општи трошоци за надоместоци за архитекти, инженери и консултанти, физибилити студии, анализи и набавка на патенти и лиценци.

(3) Поблиските услови од став (1) на овој член, прифатливите трошоци од став (2) на овој член како и висината на поддршката за прифатливите трошоци по корисник за поединечна мерка ги пропишува министерот.

Критериуми за избор на корисници

Член 91

(1) Изборот на корисници по мерките за рурален развој се врши во зависност од намената на инвестицијата, видот на подносителот, висина на инвестицијата, возраста и полот на носителот на земјоделското стопанство или одговорното лице на субјектот, место на инвестицијата.

(2) Поблиските критериумите од став (1) на овој член ги пропишува министерот.

Финансиска поддршка за рурален развој

Член 92

(1) Мерките за рурален развој се спроведуваат преку следниве механизми на поддршка:

- Неповратна финансиска помош за инвестиции
- Директни плаќања за рурален развој

(2) Неповратна финансиска помош за инвестиции е поддршка во вид на ко-финансирање на вредноста на превземени и реализирани инвестиции во основни средства и инфраструктура кои доведуваат до зголемување на физичкиот потенцијал или унапредување на квалитетот на земјоделското производство и непроизводни инвестиции за развој на руралните средини.

(3) Неповратна финансиска помош од став (1), алинеја 1 на овој член може да се додели и за нематеријални вложувања во согласност со Програмата од Член 7, став (3) од овој закон.

(4) Директните плаќања за рурален развој е компензационо плаќање за поддршка на приходот остварен од земјоделска дејност како надомест на

загубите кои настанале поради неискористеност на производниот потенцијал заради примена на земјоделски производни практики за заштита на животната средина или поради зголемени трошоци за примена на повисоки стандарди за заштита на животната средина.

(5) Директните плаќања за рурален развој се реализираат согласно одредбите од член 47 од овој закон.

(6) Неповратната финансиска помош за инвестиции се реализира преку договор, а директни плаќања за рурален развој од став (1), алинеја 2 преку договор или изјава.

VII. ДРЖАВНА ПОМОШ ВО ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО

Државна помош во земјоделството

Член 93

Државна помош во земјоделството е секоја помош доделена од Владата, органите на државната управа или единиците на локална самоуправа за производство, преработка и продажба на одредени земјоделски производи или за извршување на одредени услуги од областа на земјоделството, со која се овозможува дополнителна поддршка за определени субјекти за поддршката овозможена со програмите од овој закон.

Член 94

Помош за инвестиции во земјоделски стопанства

(1) Државна помош за инвестиции во земјоделски стопанства е дополнителна финансиска поддршка на мерката од член 70 од овој закон.

(2) Висината на помошта од став (1) на овој член, вклучувајќи ја и поддршка од член 70 од овој закон изнесува:

- 60% од инвестицијата во подрачја со ограничени можности за земјоделско производство
- 65% од прифатливите инвестициски трошоци во подрачја со ограничени можности за земјоделско производство кога носителот на инвестицијата е млад земјоделец
- 55% во останатите подрачја кога носителот на инвестицијата е млад земјоделец
- 75% од прифатливите инвестициски трошоци во изолирани рурални средини
- 60% од прифатливите инвестициски трошоци доколку инвестицијата придонесува за заштита и унапредување на животната средина, подобрување на хигиенските услови и благосостојба на животните на земјоделското стопанство, освен во случај кога инвестицијата е во подрачја со ограничени можности за земјоделско производство кога помошта е 75%

(3) Помошта за инвестиции на овој член не се доделува на земјоделски стопанства кај кои носител е правно лице кое користи помош за спас и реконструкција согласно Закон за државна помош.

Помош за зачувување на традиционалниот предел и архитектура

Член 95

(1) Помош за зачувување на традиционалниот предел и архитектура е помош наменета за инвестиции на земјоделско стопанство или во рурални средини за зачувување на традиционални обележја со археолошки и историски карактеристики утврдени со закон или акт на единицата на локална самоуправа каде се наоѓа земјоделскиот имот или традиционалното обележје.

(2) Висината на помошта од став (1) на овој член изнесува:

- 100% од прифатливите трошоци направени со инвестицијата или капиталните работи и оперативни трошоци за традиционални обележја за непроизводствени намени, но најмногу до 600.000 денари годишно;
- 60% од прифатливите трошоци направени со инвестицијата или капиталните работи за традиционални обележја наменети за производство;
- 75% од прифатливите трошоци направени со инвестицијата или капиталните работи за традиционални обележја наменети за производство во подрачјата со ограничени можности за земјоделско производство.

(3) Инвестициите од став (2), алинеи 2 и 3 на овој член не треба да доведат до зголемување на производниот капацитет на земјоделското стопанство.

(4) По исклучок од став (3) на овој член, во случај кога инвестициите од став (2), алинеи 2 и 3 на овој член доведуваат до зголемување на производствениот капацитет, дополнителната помош се доделува во висина до 100% и тоа само за дополнителните трошоци направени за употреба на традиционални материјали неопходни за зачувување на традиционалните обележја на објектот.

Помош за преместување на објекти од земјоделски имот за остварување на јавен интерес

Член 96

(1) Помош за преместување на објекти од земјоделски имот за остварување на јавен интерес утврден согласно закон е помош за надомест на трошоците направени за демантирање, отстранување и повторно монтирање на објектот.

(2) Помошта од став (1) на овој член е во висина од 100% од прифатливите трошоци направени при преместувањето.

Исклучоци за висина на помош

Член 97

(1) Во случај кога со преместувањето се зголемува вредноста поради посовремени објекти и опрема, носителот на земјоделското стопанство ќе учествува со најмалку 60% од зголемената вредност на објектот или 50% од зголемената вредност на објектот во подрачјата со ограничени можности за земјоделско производство.

(2) Во случај кога носителот на земјоделско стопанство е млад земјоделец, учеството од став (1) на овој член ќе биде најмалку 55% од зголемената вредност на објектот, или 45% во подрачјата со ограничени можности за земјоделско производство.

(3) Во случај кога со преместувањето се зголемува производниот капацитет, носителот на земјоделското стопанство ќе учествува со најмалку 60% од трошоците кои се однесуваат на зголемувањето на производниот капацитет, или 50% во подрачјата со ограничени можности за земјоделско производство.

(4) Во случај кога носителот на земјоделско стопанство е млад земјоделец, учеството од став (3) на овој член ќе биде најмалку 55% од трошоците кои се однесуваат на зголемувањето на производниот капацитет или 45% во подрачјата со ограничени можности за земјоделско производство.

Помош за премии за осигурување

Член 98

(1) Помош за премии за осигурување е надоместок на дел од трошоците за осигурување на земјоделско стопанство за примарно земјоделско производство од природни непогоди и неповолни климатски настани.

(2) Висината на помошта нема да надминува 60% од трошокот на премијата за осигурување за надомест на штета врз примарно земјоделско производство настаната како резултат на неповолен климатски настан, но не повеќе од 200.000 денари по земјоделско стопанство.

Помош за загуби предизвикани од природни непогоди и неповолни климатски настани

Член 99

(1) Помош за загуби предизвикан од природни непогоди и неповолни климатски настани е помош на земјоделски стопанства за загубите на земјоделски растенија и животни на земјоделски имот, како и за штети на стакленици и пластеници предизвикани од неповолни временски настани кои немаат третман на елементарна непогода.

(2) Висината на помошта од став (1) на овој член нема да надминува 60%, и 80% во подрачјата со ограничени можности за земјоделско производство од загубата на приходот од продажба на производот, или настанатата штета на стакленикот односно пластеникот, но не повеќе од 300.000 денари по земјоделско стопанство.

(3) Начинот за утврдување на неповолниот климатски настан, настанатата штета, за пресметување на загубата на приходот, за пресметка на штетата од став (2) на овој член и постапката за исплата на помошта ги пропишува Владата, на предлог на Министерството.

(4) Максималниот износ на помошта од став (2) на овој член ќе се намали за:

- износот добиен во рамки на договор за осигурување; и
- висината на трошоци кои не се предизвикани како резултат на неповолниот климатски настан.

(5) Пресметката на загубата се прави поединечно за секое земјоделско стопанство.

(6) Помошта се исплаќа директно на носителот на земјоделското стопанство или на организацијата на производители во која членува носителот на земјоделското стопанство.

(7) Надоместокот за загубите предизвикани од суша ќе се исплаќа само на земјоделски стопанства кои го имаат подмилено надоместокот за користење на вода за наводнување.

(8) Покрај помошта доделена согласно став (1) и став (2) на овој член, во зависност од висината на настаната штета, помошта може да биде и во форма на намалување, ослободување или одложување на парични обврски на земјоделските стопанства кон Министерството.

(9) Висината на настаната штета и формата на помошта од став (8) на овој член ја утврдува Владата на предлог на министерот.

Помош за окрупнување и заштита на земјоделско земјиште

Член 100

(1) Помош за окрупнување и заштита на земјоделско земјиште се доделува за покривање на правни и административни трошоци кои произлегуваат од постапката за окрупнување на земјоделското земјиште, како и постапките за анализа на физичките и хемиските својства на почвата, кои се реализираат преку мерките за поддршка на земјоделството и руралниот развој.

(2) Висината на помошта од став (1) на овој член може да изнесува до 100% од настанатите трошоци за окрупнување.

Помош за обезбедување на техничка поддршка во земјоделството

Член 101

(1) Помош за обезбедување на техничка поддршка во земјоделството се доделува како надомест до 100% за следниве прифатливи трошоци наменети за:

- организирање на програми за обука и патни и дневни трошоци на учесниците;
- истражување и консултантски услуги за изработка на предлог проекти, студии и стратешки документи;
- инвестициони вложувања кои не се поддржуваат преку мерките на поддршка на земјоделството и руралниот развој за реализација на апликативни и базични научно-истражувачки проекти;
- активности за функционирање на национални и регионални здруженија на земјоделски производители согласно годишна програма за работа;
- награди, пропаганден материјал, закуп на простор и промоција за организирање на манифестации и саеми;
- учество, закуп на простор, патни и трошоци за сместување и трошоци за пропаганден материјал за учество на земјоделски производители на саемски манифестации и саеми како изложувачи;
- подготовка и објавување на едукативни, информативни, научни, пропагандни и стручни материјали и публикации;

- воспоставување на показно-демонстративни подрачја врз основа на доставен и одобрен повеќегодишен план за реализација;
- правни совети на земјоделски стопанства при склучување на договори и при поведување на спор за реализација на договорот;
- организација на промотивни саеми и средби меѓу производителите и откупувачите; и
- помош за маркетинг на земјоделски производи на здруженија на земјоделски производители.

(2) Помошта од став (1) на овој член се доделува во зависност од:

- реалните и применливи резултати со брзи ефекти насочени кон остварување на дефинираните стратешки цели за развој на земјоделство и руралниот развој;
- директно и индиректно влијание на поголем број на субјекти во областа на земјоделството;
- здружување на корисниците на поддршката, јавно-приватно партнерство, или други форми на партнерство со поголем број на корисници;
- одржливост по реализацијата на поддршката;
- претходно искуство во реализација на активности од значење за целната група на крајни корисници на поддршката; и
- сопствено или учество од други извори на финансирање.

(3) Поблиските критериуми од став (2) на овој член, максималниот износ на помошта, начин за доделување на помошта, субјектите кои имаат право на учество во постапката, како и потребната документација ги пропишува министерот.

Помош за одделни категории носители на земјоделско стопанство

Член 102

Помош за одделни категории на носители на земјоделско стопанство е дополнителна помош која се доделува на земјоделски стопанства корисници на директни плаќања од член 47 од овој закон во износ поголем во однос на останатите корисници за:

- 5% за правно лице регистрирано во ЕРЗС како земјоделско стопанство кое е основано од носителот или член на семејно-земјоделско стопанство со целокупниот земјоделскиот имот на семејно-земјоделско стопанство освен објекти за домување или престојување на земјоделски производители; и
- 10% за категориите на млад земјоделец или жена носител на земјоделско стопанство.

(2) Помошта од став (1) на овој член се дава најмногу за период од 5 години од уписот на промената во ЕРЗС.

Помош во сточарскиот сектор

Член 103

(1) Помош во сточарскиот сектор е помош наменета за поддршка, одржување и унапредување на генетскиот квалитет на сточарството.

(2) Помошта од став (1) на овој член се доделува во висина до:

- 100% за покривање на административни трошоци за воспоставување и одржување на матично книговодство;
- 70% од трошоците за испитувања извршени од трети лица или од името на трети лица за утврдување на генетскиот квалитет или приносот во сточарството, со исклучок на мерките за контрола превземени од сопственикот на животните и рутинска контрола на квалитетот на млекото;
- 40% за воведување нови техники или практики за одгледување на добиток на ниво на стопанство со исклучок на трошоците поврзани со воведување или изведување на вештачко осеменување;
- 100% од трошоците за отстранување на мртви животни и до 75% од трошоците за уништување на труповите на тие животни; или алтернативно помош до истата сума за трошоците на премиите платени од земјоделските производители кои ги покриваат трошоците за отстранување и уништување на мртви животни; и
- 100% за трошоците за отстранување и уништување на труповите, ако помошта е финансирана од хонорари или задолжителни придонеси назначени за финансирање за уништување на тие трупови, во услови кога тие хонорари или придонеси се ограничени на месниот сектор и се наменети директно за тој сектор.

(3) Помошта не може да вклучува директни плаќања на финансиски средства на земјоделските производители.

Помош во шумарство

Член 104

(1) Помош за зголемување на економска вредност на шумите е дополнителна финансиска поддршка на мерката од член 71 од овој закон.

(2) Висината на помошта од став (1) на овој член, вклучувајќи ја и поддршката од член 71 од овој закон изнесува:

- 60% од висината на прифатливите трошоци за инвестиции во планински подрачја; и
- 85% од висината на прифатливите трошоци за инвестиции во недостапни рурални средини.

Помош за преработка и маркетинг

Член 105

(1) Помошта за преработка и маркетинг на земјоделски производи е дополнителна финансиска поддршка на мерката од член 72 од овој закон.

(2) Висината на помошта од став (1) на овој член, вклучувајќи ја и поддршката од член 72 од овој закон изнесува:

- 60% од вредноста на прифатливите инвестиции направени во недостапни рурални средини;
- 65% од вредноста на прифатливите инвестиции во заостанати рурални средини; и

- 75% од вредноста на прифатливите инвестиции во депопулациони рурални средини.

Помош за воведување на повисоки стандарди на квалитет

Член 106

(1) Помош за воведување на повисоки стандарди на квалитет на земјоделски производи е дополнителна финансиска поддршка на мерката од член 72 од овој закон.

(2) Помошта од став (1) на овој член може да се додели во вид на:

- дополнителни до 30% на директните плаќањата од член 47 од овој закон;
- до 1 денар по единица земјоделски производ употребен како суровина за производи со повисок на квалитет согласно член; и
- финансиска помош за надомест на трошоци за воведување или за примена на ознаки за квалитет во максимален износ до 300.000 денари или 5% од вредноста на продадените производи со ознаки за квалитет но не повеќе од 300.000 денари.

Помош Де минимис

Член 107

(1) Де минимис е помош која се доделува на семејни земјоделски стопанства кога таа им е неопходна, а не можат да ја остварат по никој друг основ согласно овој закон.

(2) Начинот на утврдување на исполнетоста на условите од став (1) на овој член ги пропишува министерот.

(3) Одлука за доделување на помошта од став (1) на овој член донесува Владата на предлог на министерот.

(4) Максималниот износ на помошта од став (1) на овој член по земјоделско стопанство не може да надмине вкупен износ од 120.000 денари за три последователни години.

(5) Доколку од надлежен суд или прекршочен орган дополнително се утврди дека настанувањето на состојбата која ја предизвикала неопходноста за помошта од став (1) на овој член е по исклучива вина на корисникот на помошта, истиот е должен да го врати вкупниот износ на доделената помош.

Право на државна помош

Член 108

Корисници на државната помош може да бидат земјоделски стопанства и субјекти кои немаат парични обврски кон Министерството и Агенцијата.

Евиденција на државна помош

Член 109

(1) Министерството води евиденција на доделена државна помош во земјоделството и руралниот развој.

(2) Видот на податоците, формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата од став (1) на овој член ги пропишува министерот.

(3) Сите државни органи и единици на локална самоуправа се должни по службена должност да го известат Министерството за доделената неповратна финансиска помош на субјектите.

(4) Врз основа на евиденцијата од став (1) на овој член и податоците од став (3) на овој член, Министерството се грижи за одбегнување на двојно финансирање на државна помош за иста намена, како и надминување на максималниот износ на помош согласно овој закон.

Транспарентност и следење

Член 110

За потребите за јавност и транспарентност на процесот на доделување на државната помош во земјоделството и руралниот развој, сите податоци за воведување и реализација на државна помош се објавуваат на веб страницата на Министерството.

VIII. ФОРМИ НА ЗДРУЖУВАЊЕ

Цели и форми на здружување

Член 111

(1) За остварување на целите од член 3 од овој закон земјоделски стопанства можат доброволно да се здружуваат како организации на производители.

(2) Земјоделските стопанства можат да користат финансиска поддршка за здружување согласно овој закон.

Организација на производители

Член 112

Организацијата на производители е задруга формирана од земјоделски стопанства заради усогласување на земјоделското производство и понудата на овошје и зеленчук со пазарните услови, која исполнува определени услови согласно овој закон и е запишана во Регистарот на организации на производители во министерството.

Цели на организацијата на производители

Член 113

(1) Организацијата на производители се основа заради остварување на следниве цели:

- планирање на производството и негово усогласување со потребите на пазарот во поглед на побарувачката и квалитетот;
- концентрација на понудата и подобрување на вкупната продажба на производите од членовите на организацијата;
- постигнување на оптимално ниво на производните трошоци и стабилизирање на производствените цени;
- унапредување на начинот на работење, употреба на современа техника и технологија, заштита на природата и водите и одржување на биолошката разновидност;
- олеснување и поедноставување на процесот за пристап до финансиски средства; и
- обезбедување на самоконтрола во организацијата и во производството, особено на специфични видови на производство и агротехнички постапки пропишани со посебни прописи.

Услови за стекнување на статус на организација на производители

Член 114

(1) За стекнување на статус на организација на производители, задругата од член 112 од овој закон треба да ги исполнува следните услови:

- да е регистрирана како задруга согласно законот за задругите;
- да има основни предуслови за работа;
- да има усвоен статут со дефинирани посебни правила за работа за исполнување на целите од член 113 од овој закон;
- да има најмалку пет членови;
- да остварува минимална вредност на годишно пазарно производство од 6.000.000 денари;
- да се формирани за одреден производ односно група на производи на овошје или зеленчук;
- да поседува оперативен фонд и има изготвено и одобрена или доставена на одобрување оперативна програма за работа; и
- со своето работење да не ја ограничува конкуренцијата на пазарот на одреден производ односно група на производи на овошје или зеленчук.

(2) Задругата од став (1) на овој член, статусот на организација на производители го стекнува со денот на уписот во Регистарот на организации на производители кој се води во Министерството.

Членство во организација на производители

Член 115

(1) Членови на организација на производители се земјоделски стопанства регистрирани во ЕРЗС од член 15 од овој закон.

(2) Членови на организација на производители, не можат да бидат правни лица во кои учеството на државниот капитал е поголем од 25% во вкупниот капитал на правното лице.

(3) Минималниот рок на членство во организацијата на производители е најмалку една година.

Вредност на пазарното производство

Член 116

(1) Вредноста на пазарно производство на организацијата на производители е вредноста на производството, пласирано на пазар, на членовите на организацијата на производители за кое е признаена организацијата.

(2) Пресметката на вредноста на пазарното производство од став (1) на овој член е заснована на вредноста на производството, продадено од самата организација на производители, вклучувајќи ги и:

- вредноста на производството на членовите кои ја напуштаат или се приклучуваат кон организацијата на производители; и
- вредноста на споредните и доработените производи на организацијата на производители.

(3) Пресметката од став (2) на овој член се врши врз основа на вредноста на производството франко утовар од организација на производители, со исклучок на ДДВ и внатрешни транспортни трошоци.

Основни предуслови за работа

Член 117

(1) Организацијата на производители треба да располага со соодветен персонал, инфраструктура и опрема за постигнување на целите за нејзино работење, а особено:

- информации за производството на своите членови;
- услови за сортирање, складирање и пакување на производите на своите членови;
- комерцијално и буџетско управување; и
- централизирано сметководство и систем за фактурирање.

Статут

Член 118

(1) Статутот на организацијата на производители задолжително содржи:

- правила во врска со известувањето, производството, маркетингот и заштитата на животната средина;
- обврска за членовите за припадност во само една организација на производители за соодветниот производ;
- обврска за членовите за продажба на нивното целокупно производство преку организацијата на производители;
- обврска за членовите за обезбедување на информации по барање на организацијата на производители за статистички цели, особено податоци за засеани/засадени површини, произведени количини, приноси и директна продажба;
- одредби за финансиски придонеси на членовите за создавање и дополнување на оперативниот фонд и финансирање на организацијата на производители.

- процедури за донесување, примена и измена на правилата на организацијата на производители;
- санкции за непочитување на обврските согласно статутот на организацијата, особено за неисполнување на обврските за плаќање на финансиски придонеси или нарушување на правилата донесени од организацијата на производители;
- правила за прием на нови членови, особено минимум период на членство;
- сметководствени и буџетски правила неопходни за функционирање на организацијата на производители;
- одредби за избор, именување и работа на органите на управување на организацијата на производители;
- начин и постапка за донесување одлуки за користење на средства од оперативниот фонд; и
- други одредби од значење за работа на организацијата на производители.

(2) По исклучок од став (1), алинеја 3 на овој член, статутот од став (1) на овој член може да содржи одредби со кои дава можност на членовите на организацијата на производители да продаваат:

- не повеќе од 10% од сопственото производство на производителите или групата на производи за кои е формирана организацијата на производителите, директно од земјоделското стопанство и/или директно на потрошувачите за финална потрошувачка; и
- сопствено производство на производи кои поради нивните карактеристики не се вклучени во трговската дејност на организацијата на производители самостојно или преку друга организација на производители доколку е предложена од организацијата на производители во која што членува.

Постапка за упис

Член 119

(1) Постапката за упис во Регистарот на организации на производители се покренува со поднесување на барање за упис до Министерството.

(2) Барањето од став (1) на овој член се поднесува на пропишан образец со потребна придружна документација за докажување на исполнетоста на условите од член 114 од овој закон.

(3) Образецот на барањето и потребната придружна документација од став (2) на овој член ги пропишува министерот.

(4) Барањето за упис на организација на производители во Регистарот од член 120 од овој закон се поднесува до 15 септември.

(5) Во случај кога барањето од став (1) на овој член е непотполно или неразбирливо, барателот по писмен пат се известува за неправилностите и му се утврдува рок од најмногу 15 дена за отстранување на неправилностите.

(6) Доколку во утврдениот рок за отстранување на неправилностите од став (5) на овој член, барателот не ги отстрани неправилностите, барањето ќе се отфрли.

(7) По утврдување на исполнетост на условите од член 114 од овој закон, министерот донесува решение за упис во Регистарот на организациите на производители.

(8) По исклучок од став (7) на овој член, нема да се донесе решение за упис во регистарот пред одобрување на оперативната програма за работа од член 114 став (1), алинеја 7 од овој закон.

(9) Решението од став (7) на овој член се донесува најдоцна во рок од три месеци од приемот на барањето.

(10) Решението од став (7) на овој член влегува на сила од 1 јануари во наредната година од годината во која е поднесено барањето.

Регистер на организации на производители

Член 120

(1) Регистарот на организациите на производители се води во електронска форма и ги содржи податоците од барањето за упис од член 119 и 126 од овој закон.

(2) Покрај податоците од став (1) на овој член, во Регистарот задолжително се впишуваат сите промени на запишаната состојба.

(3) За промените од став (2) на овој член, организацијата на производители и групата на производители се должни да го известат Министерството во рок од 15 дена од денот на настанувањето на промената.

Бришење од регистарот

Член 121

(1) Министерот со решение ја брише регистрираната организација на производители од Регистарот од член 120 од овој закон во следниве случаи:

- по писмено барање од органот на управување на организацијата;
- во случај на престанок на задругата;
- при објавување на ликвидација или отворена стечајна постапка;
- доколку се утврди дека организацијата на производители е регистрирана врз основа на неточни информации;
- доколку не ја спроведува во целост одобрената оперативна програма; и
- кога ќе престане да ги исполнува условите од член 114 од овој закон.

(2) Против решението од став (1) на овој член има право на жалба до второстепената Комисија при Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи од втор степен од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(3) По правосилноста на решението од став (1) на овој член, организацијата на производители се брише од Регистарот.

Групи на производители

Член 122

(1) Група на производители е задруга формирана од земјоделски стопанства заради стекнување на статус на организација на производители.

(2) За стекнување на статус на група на производители, задругата од став (1) на овој член треба да ги исполнува следните услови:

- да е регистрирана како задруга согласно Закон за задруги;
- да има минимални предуслови за работа;
- да има усвоен статут со дефинирани посебни правила за работа за исполнување на целите од член 113 од овој закон;
- да има најмалку пет членови;
- да остварува вкупен приход од продадено годишно производство од најмалку 3.500.000 денари;
- да се формирани за одреден производ односно група на производи на овошје или зеленчук;
- да има изготвено план за стекнување на статус на организација на производители (во понатамошниот текст: план за признавање), кој задолжително треба да е одобрен од министерството; и
- со своето работење да не ја ограничува конкуренцијата на пазарот на одреден производ односно група на производи на овошје или зеленчук.

(3) Задругата од став (1) на овој член, статусот на група на производители го стекнува со денот на уписот во Регистарот на организации на производители.

Минимални предуслови за работа

Член 123

Минимални предуслови за работа од член 122, став (2), алинеја 2 од овој закон се следните:

- најмалку двајца вработени од кои еден менаџер; и
- обезбедени канцелариски услови за работа.

План за признавање

Член 124

(1) Планот за признавање од член 122 став (2), алинеја 7 од овој закон содржи мерки и активности за исполнување на услови за стекнување на статус на организација на производители.

(2) Планот за признавање од став (1) на овој член се изготвува за временски период до пет години.

(3) Планот за признавање од став (1) на овој член го содржи најмалку следното:

- опис на првобитната состојба во врска со бројот на членови на организацијата на производители со податоци за членовите, производството, податоци за вредноста на пазарното производство, маркетингот и инфраструктурата, вклучувајќи ја и инфраструктурата во сопственост на членовите на задругата која се користи од задругата;
- предложениот датум за започнување на реализација на планот и периодот на реализација, од најмалку две, но не повеќе од пет години; и
- мерки и активности кои треба да се превземаат за да се стекне статус на организација на производители.

(4) Начинот на изготвување на планот за признавање го пропишува министерот.

(5) Планот од став (1) на овој член се доставува на одобрување до Министерството.

Постапка за одобрување на планот за признавање

Член 125

(1) За одобрување на планот за признавање од член 124 од овој закон, министерот формира постојана комисија од пет члена од државните службеници на Министерството, која ги има следниве задачи:

- да го провери доставениот план за признавање;
- да ја утврди веродостојноста на дадените податоци и информации во планот за признавање;
- да ја утврди соодветноста на предвидените мерки и активности во планот за признавање во поглед на маркетинг и техничко-технолошка основаност; и
- да ја утврди обезбеденоста со финансиски средства за негова реализација.

(2) Комисијата од став (1) на овој член изготвува извештај, оценка и предлог за одобрување на планот за признавање.

Постапка за упис на групи на производители

Член 126

(1) Постапката за упис на група на производители во Регистарот на организации на производители се покренува со поднесување на барање за упис до Министерството.

(2) Барањето од став (1) на овој член се поднесува на пропишан образец со потребна придружна документација за докажување на исполнетоста на условите од член 122 од овој закон.

(3) Образецот на барањето и потребната придружна документација од став (2) на овој член ги пропишува министерот.

(4) Барањето за упис на група на производители се поднесува до 15 септември.

(5) Во случај кога барањето од став (1) на овој член е непотполно или неразбирливо, барателот по писмен пат се известува за неправилностите и му се утврдува рок од најмногу 15 дена за отстранување на неправилностите.

(6) Доколку во утврдениот рок за отстранување на неправилностите од став (5) на овој член, барателот не ги отстрани неправилностите, барањето ќе се отфрли.

(7) По утврдување на исполнетост на условите од член 122 од овој закон, министерот донесува решение за упис во Регистарот на организациите на производители.

(8) Решението од став (7) на овој член се донесува најдоцна во рок од три месеци од приемот на барањето.

(9) Решението од став (7) на овој член влегува во сила од први јануари во наредната година од годината во која е поднесено барањето.

Следење на исполнување на планот за признавање

Член 127

(1) Министерството врши постојано следење и оценка на исполнување на планот за признавање.

(2) Групата на производители, е должен да достави до Министерството извештај за остварување на планот за признавање, кој особено содржи финансиски показатели за работењето врз основа на билансот на состојба и билансот на успех.

(3) Извештајот од став (2) на овој член се доставува секоја година, но не подоцна од 31 март во тековната година за претходната година.

Бришење од регистарот на група на производители

Член 128

(1) Регистрираната група на производители со решение министерот ја брише од Регистарот од член 120 од овој закон во следниве случаи:

- по писмено барање од органот на управување на групата;
- во случај на престанок на задругата;
- при објавување на ликвидација или отворена стечајна постапка;
- доколку се утврди дека групата на производители е регистрирана врз основа на неточни информации;
- кога ќе престане да ги исполнува условите од член 122 од овој закон;
- групата на производители повеќе не ги исполнува пропишаните услови и критериуми согласно член 122 од овој закон;
- групата на производители не го реализира планот за признавање;
- рокот за кој било издадено решението за упис е поминат;
- по истекот на пет години од уписот во Регистарот на организации на производители

(2) По исклучок од став (1), алинеи 6 и 7 на овој член, министерот не донесува решение за бришење на групата на производители, при појава на вонредни состојби, природни непогоди и неповолни климатски настани дефинирани со овој или друг закон.

(3) По исклучок на став (1), алинеја 7 на овој член, министерот не донесува решение за бришење на групата на производители, доколку се утврдени минимални отстапувања од реализација на планот за признавање и определува соодветен рок за нивно надминување.

(4) Доколку групата на производители не ги надмине отстапувањата во утврдениот рок од став (3) на овој член, министерот го донесува решението од став (1) на овој член.

(5) Утврдениот рок од став (3) на овој член не го одложува крајниот рок за реализација на планот за признавање.

(6) Против решението од став (1) на овој член, групата на производители има право на жалба до второстепената Комисија при Владата на Република Македонија надлежна за решавање на управни работи од втор степен од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(7) По правосилноста на решението од став (1) на овој член, групата на производители се брише од Регистарот.

Чување на документацијата

Член 129

Организацијата на производители мора да ја чува целокупната документација и доказниот материјал за работењето, особено во врска со исполнувањето на условите за признавање, податоците за членовите, оперативниот план и документацијата за користена финансиска поддршка за времето кога била признаена, најмалку пет години по одземањето на признавањето.

Национална стратегија за оперативни програми за работа

Член 130

(1) Владата на предлог на министерот донесува Национална стратегија за оперативни програми за работа на организациите на производители за пазарот на земјоделските производи.

(2) Стратегијата од став (1) на овој член се донесува за период од пет години за пазарите на овошје и зеленчук, за остварување на целите наведени во член 3 и член 113 од овој закон.

(3) Стратегијата од став (1) на овој член особено содржи:

1. Анализа на тековната состојба, потенцијалот за развој и начинот на реализација, и тоа:

а) Анализа на состојбата во секторот преку квантифицирани податоци, силни и слаби страни на секторите, потреби и недостатоци и потенцијал за развој на секторот и организациите на производители, вклучително и ефекти врз животната средина од развојот на секторот овошје и зеленчук; и

б) Начин на реализација и опис на селектираните цели за оперативните програми и очекуваните резултати и нивното влијание во однос на почетната состојба, вклучително и внатрешна кохерентност на стратегијата, комплементарност и конзистентност на активностите во рамките на стратегијата и со останати национални програми, а особено во однос на активностите и програмите утврдени во согласност со овој закон.

2. Цели на оперативните програми, инструменти за спроведување и индикатори за изведба, и тоа:

а) Критериуми и административни правила за финансирање на активностите и одбегнување на двојно финансирање преку останати мерки на земјоделската и политиката за рурален развој и државната помош во земјоделството;

б) Специфични информации по видови на мерки/активности, особено инвестиции прифатливи за инвестирање и услови за прифатливост за мерките и активностите насочени кон:

- планирање на производството;
- подобрување и одржување на квалитетот на производите;
- подобрување на маркетингот на производите;

- истражување и експериментално производство;
- обука и промовирање на пристап до советодавни услуги;
- спречување и управување со кризи; и
- заштита и унапредување на животната средина.

в) Максималните износи на средства кои може да се потрошат на било која индивидуална мерка и/или вид на активност и/или трошок, со цел да се осигура соодветен баланс помеѓу различните мерки и активности.

3. Системи за следење и проценка, засновани на општи индикатори за изведбата, и тоа:

а) Проценка на оперативните програми и обврските за известување од страна на организациите на производители; и

б) Следење и проценка на националната стратегија.

(4) Надлежен орган за управување, следење и проценка на Стратегијата од став (1) на овој член е Министерството.

Оперативен фонд

Член 131

(1) Организациите на производители воспоставуваат оперативен фонд, кој се финансира од:

а) финансиските придонеси на членовите на организацијата на производители во согласност со статутот на организацијата на производители од член 118 од овој закон; и

б) финансиската поддршка од државата која се доделува на организации на производители согласно член 132 од овој закон.

(2) Оперативните фондови се користат исклучиво за финансирање на одобрени оперативни програми од член 136 од овој закон.

(3) Управувањето со оперативниот фонд организациите на производители се должни да го вршат на начин кој овозможува на надворешни независните ревизори, идентификација, проверка и потврдување на годишните трошоци и приходи.

Финансиска поддршка на организации на производители

Член 132

(1) За реализација на своите активности организациите на производители може да користат финансиска поддршка.

(2) Владата на предлог на министерот донесува годишна програма за финансиска поддршка на организациите на производители.

(3) Програмата од став (2) на овој член содржи финансиски средства за поддршка на реализацијата на оперативните програми за работа на организациите на производители.

(4) Висината на финансиската поддршка од став (1) на овој член за организации на производители е ограничена на 4,1% од вредноста на продаденото производство на организацијата на производители и се користи за покривање на 50% од прифатливите направените трошоци од оперативниот

фонд на организацијата на производители за реализација на оперативната програма од член 134 од овој закон.

(5) Финансиската поддршка од став (4) на овој член се исплаќа еднократно и тоа најдоцна до 15 октомври во годината која следи по годината на имплементација на оперативната програма.

(6) Висината на финансиската поддршка за групи на производители и начинот на финансирање на плановите за признавање се реализира согласно член 75 од овој закон.

Цели и услови на оперативната програма

Член 133

(1) Оперативната програма содржи најмалку две од целите наведени во Член 113 од овој закон или од следниве цели:

- планирање на производството;
- подобрување на квалитетот на производот;
- зголемување на трговската вредност на производитите;
- промоција на производитите, било да се во свежа или преработена состојба;
- мерки за заштита на животната средина и методи за производство кои придонесуваат за заштита и унапредување на животната средина, вклучително и органското производство; и
- превенција и управување со кризи.

(2) Оперативната програма мора да исполнува најмалку еден од следниве услови:

- да вклучуваат две или повеќе активности за заштита на животната средина, кои се во насока на поттикнување и поддршка на производни практики за заштита и унапредување на животната средина и се во согласност со член 76 од овој закон, или
- најмалку 10% од трошоците на оперативната програма да покриваат активности за заштита на животната средина.

(3) Поддршката за активностите за заштита на животната средина од став (2) на овој член е за надоместок на дополнителните трошоци и загубениот приход настанати како резултат на реализација на активностите.

Содржина на Оперативна програма

Член 134

(1) Оперативните програми од член 133 од овој закон содржат најмалку:

а) Опис на почетната состојба, врз основа на основните индикатори предвидени во Националната стратегија за оперативни програми од член 130 од овој закон.

б) Цели на програмата, вклучително и:

- појаснување на придонесот кон, и усогласеноста со, Националната стратегија од член 130 од овој закон,
- баланс на активности во рамките на оперативната програма,

- опис на целите и нивна мерливост во согласност со целите и индикаторите дефинирани во Националната стратегија од член 130 од овој закон
- в) Детален опис на мерките, вклучително и средства за остварување на тие мерки во секоја година од реализација на програмата. Описот треба да го наведе степенот до кој различните предложени мерки:
- се надополнуваат и се во согласност со останатите мерки кои се финансираат или се прифатливи за финансирање од средства од Буџетот на Република Македонија, особено со мерките за поддршка за рурален развој; и
 - не претставуваат ризик за двојно финансирање од средства од Буџетот на Република Македонија;
- г) Временската рамка за реализација на активностите од оперативната програма, и
- д) Финансиските аспекти на оперативната програма, особено:
- методот на пресметка и нивото на финансиско учество;
 - процедурата за финансирање на оперативниот фонд; и
 - буџетот и временската рамка за реализација на активностите и мерките за секоја година од реализацијата на програмата.

(2) Предмет на финансиска поддршка се активности од оперативните програми кои се предвидени за финансирање согласно Националната стратегија од член 130 од овој закон.

(3) Предмет на финансиска поддршка се само мерките и активностите од оперативната програма кои се насочени кон производи за кои организацијата на производители е регистрирана и каде над 50% од вредноста на производот потекнува од членовите на организацијата на производители.

Одобрување на оперативна програма и финансиска поддршка

Член 135

(1) Задругата од член 114 од овој закон и организациите на производители доставуваат до Министерството барање за одобрување и предлог на оперативна програма.

(2) Кон барањето за одобрување и предлог оперативната програма од став (1) на овој член се доставува и:

- доказ за воспоставување на оперативен фонд на организацијата на производители;
- проценка на износот на оперативниот фонд за секоја година;
- висината на трошоците за тековната и претходната година;
- проценка за обемот на производството во наредната година; и
- изјава од задругата и организацијата од став (1) на овој член дека немала и нема да има друго финансирање од средствата од Буџетот на Република Македонија, во однос на трошоците за активностите кои се прифатливи за финансирање согласно член 132 од овој закон.

(3) Барањето за одобрување од став (1) на овој член може да се поднесе истовремено со поднесувањето на барањето за признавање на организација на производители од член 114 од овој закон.

(4) Барањето за одобрување и предлог оперативната програма од став (1) на овој член се доставуваат најдоцна до 15 септември во годината која и претходи на годината во која истите ќе се спроведуваат.

(5) За оценување на оперативната програма на организација на производители, Комисијата од член 125 од овој закон:

- ја проверува доставената оперативна програма на организација на производители и придружната документација;
- утврдува веродостојност на дадените податоци и информации во оперативна програма и придружната документација на организацијата на производители;
- утврдува соодветноста на предвидените мерки и активности во оперативна програма на организацијата на производители во однос на Национална Стратегија за одржливи оперативни програми на организациите на производители од член 130 од овој закон; и
- утврдува обезбеденоста со финансиски средства за нејзина реализација.

(6) Комисијата од став (5) на овој член изготвува извештај, оценка на оперативна програма и мислење за одобрување, измена или одбивање на оперативна програма на организацијата на производители.

(7) Врз основа на постапката од став (5) на овој член и мислењето од став (6) на овој член, министерот со решение:

- ја одобрува оперативна програма на организацијата на производители;
- ја враќа оперативна програма на измени и дополни во рок од 15 дена од страна на подносителот;
- ја одбива оперативна програма.

(8) Решението од став (7), алинеи 1 и 3 на овој член се донесува најдоцна до 15 декември во годината во која е поднесено барањето за одобрување на оперативната програма, а решението од став (7), алинеја 2 во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за одобрување.

Одобрување и исплата на финансиска поддршка за оперативна програма

Член 136

(1) Организациите на производители од член 112 од овој закон поднесуваат барање за финансиска поддршка до Агенцијата за одобрена оперативна програма најдоцна до 15 февруари во годината по годината за која се бара поддршката.

(2) Кон барањето од став (1) на овој член се доставува и:

- решение за упис во Регистер на организации на производители;
- решението за одобрување на оперативната програма од член 135 од овој закон;
- податоци за поддршката која се бара;
- податоци за вредноста на реализираното производство;
- податоци за финансиските придонеси од членовите на организацијата на производители и од самата организација на производители во оперативниот фонд;
- податоци за направените трошоци во врска со оперативната програма; и
- изјава од организацијата на производители дека не примила друго финансирање од средствата од Буџетот на Република Македонија во

однос на трошоците за активностите кои се прифатливи за финансирање согласно член 132 од овој закон.

(3) Барањето од став (1) на овој член може да содржи и трошоци кои се програмирани, но не се реализирани, доколку се докаже дека:

- соодветните активности не можеле да се изведат најдоцна до 31 декември во годината на спроведување на оперативната програма од причини кои се вон контрола на соодветната организација на производителите;
- активностите може да се изведат најдоцна до 30 април следната година; и
- се резервирани соодветни средства за реализација на овие активности во оперативниот фонд на организацијата на производителите.

(4) Онаму каде барањата се доставени по датумот наведен во став (1) на овој член, поддршката се намалува за 1% за секој ден задоцнување.

(5) Агенцијата ја известува организацијата на производителите за проценетиот износ на финансиска поддршка во согласност со член 132 од овој закон, најдоцна до 15 мај во годината по годината за која се бара поддршката.

(6) Агенцијата ја исплаќа финансиската поддршка за организациите на производителите врз основа на реално направените прифатливи трошоци од оперативниот фонд на организацијата на производителите во согласност со член 132 од овој закон, за реализација на марките и активностите на оперативните програми на организациите на производителите одобрени во согласност со член 135 од овој закон.

(7) Финансиската поддршка за трошоците од став (3) на овој член се исплаќаат само доколку се обезбеди доказ дека трошокот е реализиран најдоцна до 30 април во годината по годината во која програмскиот трошок бил програмиран.

(8) Агенцијата ја исплатува финансиската поддршка на организацијата на производителите најдоцна до 15 октомври во годината по годината на реализацијата на оперативната програма, одобрена согласно член 135 од овој закон.

Намалување на исплата на финансиска поддршка за оперативна програма

Член 137

(1) Доколку при обработка на барањето за исплата Агенцијата утврди дека помеѓу побараниот износ за повеќе од 3% го надминува прифатливиот износ, висината на поддршката која ќе се исплати на организацијата на производителите ќе се намали.

(2) Висината на поддршката од став (1) на овој член се пресметува со одбивање од прифатливиот износ на разликата од побараниот и прифатливиот износ.

(3) Доколку се утврди дека организацијата на производителите намерно направила погрешно декларирање, соодветната активност ќе биде исклучена од поддршката на оперативната програма, а исплатените средства за таа активност ќе бидат повратени.

(4) Организацијата на производителите од став (3) на овој член, ќе биде исклучена од добивање поддршка преку оперативната програма за таа активност и во наредната година.

Враќање на финансиска поддршка за оперативна програма

Член 138

(1) Организацијата на производители е должна да ја врати исплатената финансиска поддршка по тековната оперативна програма заедно со законска затезна камата во случај кога организацијата на производители е избришана од регистарот на организации на производители согласно член 121 од овој закон.

(2) Постапката за повраток на неправилно исплатени средства се врши во согласност со одредбите од Законот за основање на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој.

(3) Обврската за наплата на законската затезна камата настанува од моментот на доставувањето на решението за поврат на финансиската поддршка.

Извештаи за спроведување на оперативната програма

Член 139

(1) Организацијата на производители се должни да достават до Министерството и до Агенцијата годишен извештај за спроведувањето на оперативната програма од член 136 од овој закон.

(2) Извештајот од став (1) на овој член особено содржи:

- оперативната програма која е спроведена во претходната година;
- значајни измени и дополнувања на оперативната програма; и
- разлика помеѓу остварената финансиска поддршка и финансиската поддршка која е побарана.

(3) За секоја спроведена оперативна програма годишниот извештај треба да укаже на:

- постигнувањата и резултатите од оперативната програма засновани на индикаторите утврдени со Националната стратегија од член 130 од овој закон; и
- преглед на главните проблеми кои произлегуваат при управувањето со оперативната програма и секоја мерка превземена за обезбедување на квалитетот и ефективноста во спроведувањето на оперативната програма.

(4) Во последната година од примената на оперативната програма, организацијата на производители наместо годишен извештај доставува завршен извештај за спроведување на оперативната програма.

(5) Завршниот извештај од став (4) на овој член содржи податоци за:

- степенот на остварување на целите утврдени во оперативните програми; и
- промените на активностите и/или методите, и факторите кои придонеле за успехот или неуспехот на спроведувањето на оперативната програма кои ќе се земат в предвид при изготвувањето на следните програми, или кога тековните оперативни програми ќе се менуваат.

(6) Доколку организацијата на производители не постапува согласно одредбите од став (1), став (2), став (3), став (4) и став (5) на овој член и не ги

доставува бараните извештаи или истите се утврдат како несоодветни, Агенцијата нема да ја изврши исплатата на оперативната програма за наредната година.

Следење и проценка на оперативните програми

Член 140

(1) За следење и проценка на оперативните програми од член 136 од овој закон преку индикаторите од Националната стратегија од член 130 од овој закон, организациите на производители воспоставуваат систем за собирање, евидентирање и зачувување на информации потребни за следење на индикаторите.

(2) Следењето е за проценка на напредокот направен за остварување на специфичните цели утврдени за оперативната програма и се спроведува врз основа на финансиски индикатори, индикатори за изведбата и индикатори на резултатите.

(3) Резултатите од следењето на оперативната програма се користат за:

- верификување на квалитетот на спроведувањето на програмата;
- идентификација на потреби за прилагодувања или измени на оперативната програма насочени кон остварување на целите на програмата или подобрување на управувањето со програмата, вклучително и финансиското управување; и
- исполнување на барањата за известување во однос на спроведување на оперативната програма.

(4) Информациите за резултатите од активностите на следење ќе се вклучат во секој годишен извештај од член 139 од овој закон.

(5) Проценката на оперативните програми од член 136 од овој закон се изведува како посебен среднорочен извештај за проценка, насочен кон утврдување на степенот на искористеност на финансиските средства, ефикасноста и ефективноста на оперативната програма, како и проценка на напредокот во однос на севкупните цели на програмата.

(6) Проценката се изготвува преку општите индикатори кои се однесуваат на основната состојба, резултатите и влијанието, и резултатите од истата ќе се користат за:

- подобрување на квалитетот на оперативните програми управувани од страна на организација на производители;
- идентификација на можни или значителни промени на оперативните програми;
- исполнување на барањата за известување во однос на спроведување на оперативната програма; и
- извлекување на лекции корисни за подобрување на квалитетот, ефикасноста и ефективноста на идните оперативни програми управувани од страна на организации на производители.

(7) Среднорочниот извештај за проценка ќе се спроведе во текот на спроведувањето на оперативната програма, во време кое дозволува резултатите од истиот да се земат в предвид во подготовката на следните оперативни програми.

(8) Среднорочниот извештај за проценка ќе се додаде кон соодветниот годишен извештај од член 139, став (1) од овој закон.

Следење и проценка на националната стратегија

Член 141

(1) За следење и проценка на Националната стратегија од член 130 од овој закон, согласно индикаторите утврдени во неа, Министерството воспоставува систем за собирање, евидентирање и зачувување на информации во компјутеризирана форма потребни за следење на индикаторите.

(2) Системот за собирање, евидентирање и зачувување на информации од став (1) на овој член претставува надградба на информациите доставени од страна на организациите на производители во однос на следењето и проценката на оперативните програми согласно член 140 од овој закон.

(3) Следењето се врши за проценка на напредокот направен за остварување на специфичните цели утврдени во Националната стратегија од член 130 од овој закон и се спроведува врз основа на финансиски индикатори, индикатори за изведбата и индикатори на резултатите со употреба на информациите обезбедени во годишните извештаи доставени од страна на организациите на производители согласно член 139 и 140 од овој закон.

(4) Резултатите од следењето на Националната стратегија се користат за:

- верификувањето на квалитетот на спроведувањето на оперативните програми;
- идентификација на потреби за прилагодувања или измена на националната стратегија насочени кон остварување на целите на стратегијата или подобрување на управувањето со спроведувањето на стратегијата, вклучително и финансиското управување на оперативните програми; и
- исполнување на барањата за известување во однос на спроведувањето на националната стратегија, согласно член 130 од овој закон.

(5) Министерството подготвува годишен извештај за следење на Националната стратегија од член 130 од овој закон и истиот го доставува на усвојување до Владата на Република Македонија.

(6) За утврдување на напредокот направен за остварување на севкупните цели од Националната стратегија од член 130 од овој закон, се спроведува проценка на стратегијата. Проценката се врши врз основа на информациите обезбедени од среднорочната проценка на оперативните програми, годишните извештаи за напредокот и конечниот извештај доставени од страна на организациите на производители согласно член 139 од овој закон.

(7) Резултатите од проценката на Националната стратегија се користат за:

- подобрување на квалитетот на стратегијата;
- идентификација на било какви потреби за значителни промени на стратегијата; и
- исполнување на барањата за известување во однос на спроведување на националната стратегија, согласно член 130 од овој закон.

(8) Проценката на Националната стратегија од член 130 од овој закон започнува во третата година од нејзиното усвојување, во време кое дозволува вклучување на нејзините резултати во посебен извештај за проценка кој ќе

биде прилог, во истата година, на годишниот извештај наведен во став (5) на овој член.

(9) Извештајот од став (8) на овој член, особено содржи:

- степенот на искористување на буџетските средства;
- ефикасноста и ефективноста на спроведените оперативни програми и ефектите и влијанието на оперативните програми, во однос на целите и насоките утврдени во Националната стратегија од член 130 од овој закон и, доколку е соодветно, останатите цели од член 3 од овој закон; и
- сознанијата корисни за подобрување на квалитетот на идните национални стратегии, особено во идентификацијата на можните недостатоци во дефинирањето на целите, насоките и мерките кои се прифатливи за поддршка, или потребите за дефинирање на нови инструменти.

Меѓугранкови организации на производители

Член 142

(1) Меѓугранкови организации на производители се повисока форма на здружување на организациите на производители со трговски друштва и други правни лица кои се занимаваат со преработка и/или трговија со земјоделските производи од член 112 од овој закон.

(2) Организациите од став (1) на овој член се организираат согласно Закон за трговски друштва или Закон за задруги.

IX. КОНТРОЛА

Контрола на директни плаќања

Член 143

(1) Административна контрола и контрола на самото место се извршува заради утврдување на усогласеност на податоците од барањето за директни плаќања со пропишаните услови за доделување на директните плаќања, како и со барањата и стандардите релевантни за вкрстената сообразност за доделување на директни плаќања од член 48 и 49 од овој закон.

(2) Доколку корисникот одбие или оневозможи да се спроведе контролата на самото место, барањето за директни плаќања се одбива.

Административна контрола

Член 144

Административната контрола може да се изведува со употреба на бази на податоци, регистри и системи на ИСАК заради утврдување на прифатливоста на барањето и откривање на нерегуларностите со споредбена проверка на декларираниите податоци:

- за земјишните парцели со референтните парцели од Системот за идентификација на земјишни парцели заради утврдување на прифатливоста за директни плаќања за тие површини;
- за животните со податоците од Регистарот за идентификација и регистрација на животни заради утврдување на прифатливоста за директни плаќања за тие животни;
- за количини производи со податоците за предадени количини производи и/или податоците за купени количини производи обезбедени од откупувачот или преработувачот на земјоделски производи;
- за препознавање на организациите на производители или групи на производители со податоците од Регистарот на организации на производители;
- за употреба или производството на сертифициран семенски и саден материјал со податоци за набавката, откупот и продажбата на материјалот, или извршување на договорот за техничко - технолошка соработка со овластениот производител; и
- и други податоци од приложената документација, договори, писмени изјави и други пропишани докази за производство, испорака или продажба на земјоделски производи.

Контрола на самото место

Член 145

(1) Со контролата на самото место во текот на годината треба да бидат опфатени најмалку:

- 5% од земјоделските стопанства кои поднеле барања за директни плаќања по површина,
- 10% од земјоделските стопанства кои поднеле барање за директни плаќања по грло добиток, вклучувајќи најмалку 5% од вкупниот број на грла за кои е поднесено барањето,
- 2% од земјоделските стопанства кои поднеле барања за директни плаќања по единица земјоделски производ од анимално потекло и
- 5% од земјоделските стопанства кои поднеле барање за директни плаќања по единица земјоделски производ од растително потекло.

(2) Контролата на самото место за директни плаќања по грло добиток предадено во кланица се врши на примерок од најмалку 30% од сите кланици кои се избираат врз основа на анализа на ризик, при што се контролира примерок од 5% од вкупниот број закрани животни во секоја кланица во период од 12 месеци пред контролата.

(3) Контролата на самото место за директните плаќања по единица земјоделски производ во откупни и преработувачки капацитети вклучува контрола на најмалку 30% од сите субјекти кои вршат откуп или преработка на земјоделски производи избрани врз основа на анализа на ризик.

(4) Кога со контролата на самото место се откријат нерегуларности кај одредена мерка на директни плаќања, регион, или дел од регион, бројот на контроли на самото место во тековната година, како и процентот на земјоделски стопанства кои ќе се опфатат при контролите следната година се зголемува.

(5) Контролата на самото место се изведува врз основа на репрезентативен примерок избран врз основа на критериуми од член 146 од овој закон.

(6) Доколку при проверките на примерокот се откријат нерегуларности, обемот и опфатот на примерокот треба да биде соодветно зголемен.

(7) Контролата на самото место на директните плаќања по површина се врши и со употреба на далечински методи на контрола преку фотоинтерпретација на сателитски или авионски фотографии на сите земјишни парцели од барањето за директни плаќања кое е предмет на контрола со цел препознавање на употребата на земјиштето и мерење на површината.

Спроведување на контролата на самото место

Член 146

(1) Контролата на самото место се спроведува без претходна најава.

(2) По исклучок од став (1) на овој член, контролата може се спроведе со претходна најава во период не подолг од 48 часа пред извршување на контролата, само доколку со тоа не се доведува во прашање целта на контролата.

(3) Контролата на самото место може да се спроведе заедно со другите контроли или инспекциски надзори.

Избор на примерокот за контрола

Член 147

(1) Примерокот на земјоделски стопанства кои ќе бидат предмет на контрола на самото место се избира врз основа на анализа на ризик, и репрезентативност на поднесените барања за директни плаќања.

(2) Со цел обезбедување на репрезентативност 20-25% од земјоделските стопанства кои се предмет на контрола на самото место се бираат врз основа на случаен избор.

(3) Ефективноста на анализата на ризикот се оценува секоја година со проверка на релевантноста на секој од факторите на ризик, како и со споредба на резултатите на контролите базирани на анализа на ризик со контролите извршени врз основа на случаен избор.

(4) При анализата на ризик особено се земаат во предвид следниве фактори:

- висина на бараната поддршка;
- број на катастарски парцели и површина за кое е поднесено барањето за директни плаќања;
- број на грла добиток;
- промените во однос на претходната година;
- резултатите на утврдена контрола извршена во претходните години и
- корисници кои имаат ограничено право на користење на пријавените капацитети.

Записник од контролата на самото место

Член 148

(1) По секоја контрола на самото место се составува записник.

(2) Носителот на земјоделското стопанство го потпишува записникот со што ја потврдува својата присутност и ги дополнува своите забелешки доколку ги има.

(3) Доколку со спроведената контрола се утврдени нерегуларности, на носителот на земјоделското стопанство му се дава копија од записникот.

(4) Формата, содржината и податоците кои ги содржи записникот од став (1) на овој член и на записникот од контрола на самото место за вкрстена сообразност ги пропишува министерот.

Елементи на контрола на самото место за директни плаќања по површина земјоделско земјиште

Член 149

(1) Контролата на самото место за директни плаќања по површина земјоделско земјиште опфаќа најмалку половина од земјишните парцели за кои земјоделското стопанство бара директни плаќања.

(2) Примерокот од став (1) на овој член треба да обезбеди реално и репрезентативно ниво на контрола во однос на проверената површина и бараната поддршка.

(3) Доколку со проверката од став (1) на овој член се утврдат нерегуларности, примерокот на земјишни парцели кои треба да се проверат се зголемува.

(4) Површината на земјишната парцела се утврдува на начин кој треба да осигури квалитет на мерење кој е соодветен најмалку на нивото кое се бара со применливиот технички стандард во Република Македонија.

(5) Во случај кога традиционалниот начин на физичко разграничување на земјишните парцели е препознаен како дел од условите за добра земјоделска пракса и заштита на средината, оваа површина на разграничување, во максимална ширина до два метри се смета како дел од користеното земјоделско земјиште.

Елементи на контрола на самото место за директни плаќања по грло добиток

Член 150

(1) Контролата на самото место за директни плаќања по грло добиток ги опфаќа сите грла за кои е поднесено барање за поддршка и истата се изведува во периодот на задолжителното чување на животните.

(2) Контролата на самото место за директни плаќања по грло добиток ги вклучува следните проверки дека:

- животните кои се присутни на земјоделското стопанство се чуваат во задолжителниот период и ги исполнуваат условите согласно поднесеното барање за директни плаќања;
- се совпаѓаат податоците за бројот и видот на животни на земјоделското стопанство за кои е поднесено барање со податоците за бројот и видот на животни од Системот за идентификација и регистрација на животните;

- се совпаѓаат податоците во Системот за идентификација и регистрација на животните во однос на придружни документи со кои се дефинира бројната состојба на животните, како што се докази за набавка и продажба на животни, потврди за колење, ветеринарни сертификати и пасошите на животните за период од шест месеци пред изведувањето на контролата.

(3) Контролата на самото место во кланици опфаќа проверка на документацијата на кланицата и споредба на податоците од системот за идентификација и регистрација на животните, како и проверка на процедурите за колење и усогласеност на тежината на труповите во моментот на контролата со критериумите за директните плаќања.

(4) Контролата на самото место во откупувачки и преработувачки капацитети се врши преку проверка на релевантноста на податоците за откупените земјоделски производи, добиени од откупувачи и преработувачки капацитети со податоците добиени од земјоделските стопанства во однос на количината и квалитетот на земјоделските производи.

Контрола на барањата и стандардите релевантни за вкрстената сообразност

Член 151

(1) Контрола на барањата и стандардите релевантни за вкрстената сообразност за директни плаќања се врши преку овластени субјекти согласно законите од областа на заштита на животната средина, здравјето на луѓето, животните и растенијата и благосостојба на животните.

(2) Контролата од став (1) на овој член може да ја врши и надлежниот орган за контрола, доколку ги исполнува минимум условите пропишани за вршење на таква контрола во законите од став (1) на овој член.

(3) Административната контрола на барањата и стандардите релевантни за вкрстената сообразност може да се спроведува преку контролните системи кои се веќе воспоставени во однос на критериуми, стандарди и акти за вкрстената сообразност.

(4) Контролите на самото место во однос на исполнување на барањата и стандардите за вкрстената сообразност се вршат на најмалку 1% од земјоделските стопанства кои имаат поднесено барања за директни плаќања пресметани на ниво на субјект од став (1) на овој член, или на ниво на секој акт, или стандард, или група на стандарди.

(5) По исклучок од став (4) на овој член може да се примени и повисока стапка, доколку со прописот со кој е воведен стандардот е пропишана таква стапка.

(6) Ако со контролата на самото место се открие значително ниво на неусогласеност со соодветните прописи и стандарди, бројот на контроли на самото место за проверки на исполнувањето на условите или стандардите се зголемува во следниот контролен период.

(7) Примерокот на земјоделски стопанства кои ќе бидат предмет на контрола на самото место се избира врз основа на анализа на ризик, или анализа на ризик на барањата и стандардите на ниво на поединечно земјоделско стопанство, видови на земјоделски стопанства или географски региони.

(8) Со цел обезбедување на репрезентативност 20-25% од земјоделските стопанства од став (4) на овој член се избираат врз основа на случаен избор.

(9) Примерокот за контрола на самото место за проверка на барањата и стандардите релевантни за вкрстената сообразност за директни плаќања се избира од:

- веќе избраните земјоделски стопанства на кои се однесуваат барањата и стандардите за вкрстената усогласеност;
- вкупната популација на стопанства кои имаат поднесено барање за директни плаќања и кои се обврзани да ги почитуваат релевантните барања или стандарди, во кој случај заради поголема ефикасност анализата на ризик може да се изведе и на ниво на кланици, трговци или добавувачи; и
- комбинација на постапките од алинеја 1 и 2 од овој став, доколку на тој начин се зголемува ефикасноста на контролниот систем.

(10) Контролата на самото место се врши на целокупното земјоделско земјиште на земјоделското стопанство преку репрезентативен примерок од најмалку половина од земјишните парцели за кои се бара исполнување на барањата и стандардите. Во случај на евидентирано неисполнување на барањата и стандардите бројот на парцелите кои се предмет на контрола се зголемува.

(11) Контролата на самото место на земјоделското стопанство може да се замени со административни контроли или контроли на самото место кај кланици, трговци или добавувачи кои се дел од системите на сертификација на релевантните барања или стандарди, доколку со сигурност можат да се утврдат фактите кои се утврдуваат со контрола на самото место.

(12) Контролите на самото место треба да се вршат во истата календарска година кога се поднесени барањата за директни плаќања.

(13) Во случај на неусогласеност со барањата и стандардите, Агенцијата го информира земјоделското стопанство во период од три месеци од контролата на самото место, со цел преземање на активности за нивно надминување.

Контроли на барања за финансиска поддршка за организации на производители

Член 152

(1) Под контроли на барања за финансиска поддршка за организации на производители се подразбира административна контрола и контрола на самото место.

(2) Контролите од став (1) на овој член се извршуваат заради утврдување на усогласеност на податоците од барањето со условите од член 136 од овој закон за доделување на финансиска поддршка за организации за производители.

(3) Барањето за помош ќе биде одбиено доколку организацијата на производители, нејзин член или соодветен претставник спречува реализација на проверка на самото место.

Административни контроли на барања за финансиска поддршка за организации на производители

Член 153

(1) Административни контроли се спроведуваат на сите барања за поддршка и исплата на финансиски средства и ги опфаќаат сите можни и соодветни елементи кои можат да се проверат со административни средства.

(2) Превземените активности, резултатите и мерките превземени во однос на отстапувањата при реализацијата на административните контроли од став (1) на овој член ќе бидат соодветно евидентирани и документирани.

Контроли на самото место на барања за финансиска поддршка за организации на производители

Член 154

(1) По секоја контрола на самото место се составува записник кој особено содржи податоци за;

- помошта и контролираното барање;
- лицата кои биле присутни;
- контролираните активности, мерки и документи; и
- резултатите од контролата.

(2) Одговорното лице на организацијата на производители го потпишува записникот со што ја потврдува својата присутност и ги дополнува своите забелешки доколку ги има.

(3) Доколку со спроведената контрола се утврдени нерегуларности, на организацијата на производители и се дава копија од записникот.

(4) За намерата за извршување на контрола на самото место може да се даде претходно известување до организацијата на производители, под услов да не се загрози целта на контролата. Претходното известување ќе биде ограничено на период не подолг од 48 часа пред извршување на контролата.

(5) Контролите на самото место од овој член и останатите контроли на самото место наведени во овој закон може да се спроведуваат истовремено.

(6) Образецот на записникот од став (1) на овој член го пропишува министерот.

Контроли за стекнување статус на организации на производители и одобрувања на оперативни програми

Член 155

(1) Пред стекнување на статус на организација на производители согласно член 119 од овој закон, Министерството спроведува административна и контрола на самото место на организацијата на производители со цел да се утврди исполнувањето на условите за признавање од член 114 од овој закон.

(2) Пред одобрувањето на оперативна програма согласно член 135 од овој закон, Министерството, спроведува административна и контрола на самото место на организацијата на производители со цел да се утврди:

- точноста на податоците обезбедени согласно член 134 од овој закон;
- усогласеноста со целите и програмите од член 3 и член 7 од овој закон и со националната стратегија од член 130 од овој закон;

- прифатливоста на активностите и предложените трошоци;
- конзистентноста и техничкиот квалитет на програмите, соодветноста на проценките за финансиска помош; и
- усогласеност на активностите од оперативната програма особено со законите од областа на јавните набавки, Државната помош и други стандарди соодветни на активностите за кои се бара финансиска помош.

Контроли на барањата за финансиска поддршка за оперативни програми

Член 156

(1) Контролите на барањата за финансиска поддршка за оперативни програми се вршат преку административните проверки на барањата за помош и контроли на самото место на организациите на производители кои особено се однесуваат на:

- усогласеност со условите за признавање за соодветната година; и
- употребата на оперативните фондови во соодветната година, вклучително и декларираниите трошоци.

(2) Административните проверки на барањата за помош особено вклучуваат верификација на:

- годишниот или, онаму каде е можно, конечниот извештај доставен заедно со барањето за финансиска помош за оперативната програма;
- вредноста на реализираното производство, придонесите во оперативниот фонд и направените трошоци;
- доставувањето на производите и услугите и веродостојноста на бараните трошоци;
- усогласеноста на реализираните активности со истите одобрени во рамките на оперативната програма; и
- почитувањето на соодветните финансиски или останати ограничувања.

(3) Исплатите финансирани од оперативната програма се документирани со фактури и други документи на име на организацијата на производители, кои потврдуваат дека исплатата е направена.

(4) За потребите за верификување на барањето за финансиска поддршка од член 136 од овој закон, Агенцијата спроведува контроли на самото место на организациите на производители со цел да утврди усогласеноста со условите за одобрување на барањето или за нејзиниот остаток за соодветната година.

(5) Контролите од став (1) на овој член се спроведуваат на репрезентативен примерок од барањата секоја година. Репрезентативниот примерок опфаќа најмалку 30% од вкупниот износ, водејќи сметка секоја организација на производители да биде посетена најмалку еднаш во период од три години и најмалку една проверка да се направи на секоја организација на производители пред исплатата на помошта за последната година од оперативната програма на организацијата.

(6) Доколку со проверките од став (1) на овој член се утврдат нерегуларности се спроведуваат дополнителни проверки во текот на истата година и се зголемува процентот на барањата кои ќе се проверат во наредната година.

(7) Агенцијата ги избира организациите на производители кои ќе бидат контролирани врз основа на анализа на ризикот, која особено го зема в предвид следново:

- износот на помошта;
- резултатите од проверките во претходните години;
- случаен избор; и
- други параметри.

Контроли на самото место за мерки и активности од оперативните програми

Член 157

(1) Агенцијата, преку контролата на самото место на мерките и активностите од оперативните програми, утврдуваат особено:

- спроведувањето на мерките и активностите содржани во оперативната програма;
- дека спроведувањето или намерата за спроведување на активноста е во согласност со одобриениот опис во оперативната програма;
- дека направениот трошок може да се подржи со сметководствени или останати документи и истиот одговара на одобрените спецификации; и
- вредноста на реализираното производство.

(2) Вредноста на реализираното производство се утврдува врз основа на податоците од сметководствениот систем кој е задолжителен согласно закон.

(3) Освен во исклучителни случаи, контролата на самото место вклучува и посета на активноста или, доколку активноста е од нематеријален карактер, посета на изведувачот на активноста.

(4) Контролата на самото место од став (1) на овој член ги вклучува сите определби и обврски на организацијата на производители или нејзините членови кои може да се проверат во времето на посетата.

(5) Само контролите кои ги задоволуваат сите барања од овој член може да се земаат во предвид во исполнувањето на стапката на контроли наведена во член 156, став (6) од овој закон.

Проверки пред одобрување на планот за признавање на групи на производители

Член 158

Пред одобрувањето на планот за признавање на групата на производители, согласно член 125 од овој закон, Министерството спроведува контрола на самото место на задругата од член 122, став (2), алинеја 1 од овој закон со цел да се утврди:

- точноста на информациите наведени во планот за признавање;
- конзистентност и техничкиот квалитет, соодветноста на проценките и планот за негово спроведување;
- прифатливоста на активностите и предложените трошоци; и
- усогласеност на активностите од планот особено со законите од областа на јавните набавки, Државната помош и други стандарди соодветни на активностите за кои се бара финансиска помош.

Проверки на барањата за финансиска поддршка на групи на производители

Член 159

(1) Пред одобрување на исплата, Агенцијата спроведува административни контроли на сите барања за помош од групи на производители и контроли на самото место.

(2) Пред реализацијата на поддршката на група производители, Агенцијата ќе спроведе контрола на самото место на групи на производители со цел да се утврди усогласеноста со условите од член 75 од овој закон за одобрување и исплата на поддршката.

(3) Контролата од став (2) на овој член особено ќе се однесува на:

- усогласеност со критериумите за признавање за соодветната година; и
- вредноста на реализираното производство како и спроведувањето на мерките содржани во планот за признавање и направените трошоци.

(4) Проверките од став (2) на овој член се спроведуваат на репрезентативен примерок на барања секоја година кој претставува најмалку 30% од вкупниот износ на помошта, водејќи сметка сите групи на производители да се предмет на контрола најмалку еднаш на секои пет години.

X. НАДЗОР

Надзор над законитоста и инспекциски надзор

Член 160

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на истиот, врши Министерството.

(2) Инспекциски надзор врши Државниот инспекторат за земјоделство преку државните инспектори за земјоделство (во понатамошниот текст: инспектори).

(3) Субјектите се должни да им овозможат на инспекторите непречено вршење на инспекцискиот надзор.

Овластувања на Државниот инспектор за земјоделство

Член 161

Државниот инспектор за земјоделство, покрај овластувањата кои ги има врз основа на Законот за државен инспекторат за земјоделство, ги има уште и следните овластувања и надлежности:

- прегледува деловни и производни простории, објекти, инсталации, предмети, производи, документација на државните органи, како и физичките и правни лица кои вршат земјоделска дејност, дополнителни дејности на земјоделските имоти или други дејности, ако се работи за спроведување на мерките од земјоделската политика;
- прегледува станбени згради и помошни простории во кои се врши земјоделска или дополнителна дејност односно други дејности, доколку се работи за спроведување на мерките на земјоделската политика;
- констатира незаконско добивање односно ненаменско користење на средства по овој закон;
- врши надзор над спроведување на договорите за откуп на земјоделски производи;

- врши надзор над спроведувањето на откупот на земјоделски производи;
- ги проверува базите на податоци кои се потребни за вршење на надзорот;
- врши надзор над исполнувањето на условите за вршење на дополнителна дејност на семејно земјоделско стопанство.

Мерки на Државниот инспектор за земјоделство

Член 162

Државниот инспектор за земјоделство при вршење на инспекциски надзор, освен мерките утврдени согласно Законот за државен инспекторат за земјоделство може да ги преземе уште и следните мерки:

- делумно или целосно да забрани право односно спроведување на мерките по овој закон, доколку констатира прекршување на прописите;
- одредува мерки за неправилностите и недостатоците по овој закон и прописи издадени врз негова основа, да се отстранат во рок кој го одредил;
- одзема документација односно предмети за утврдување на вистинската состојба во врска со утврдениот сомнеж за направениот прекршок;
- одредува други мерки и врши работи за кои е овластен со закон, друг пропис или акт;
- одредува мерки, неправилности и непотполности по овој закон и прописите издадени врз негова основа, да се отстранат во рок кој го одредил; и
- може да забрани вршење на дополнителна дејност и да бара одземање на дозволата и бришење на таа дејност од евиденцијата за дополнителни дејности до решението на надлежниот орган.

XI. ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА, ПОСТАПКА ЗА ПОРАМНУВАЊЕ И ПОСРЕДУВАЊЕ

Прекршочна постапка

Член 163

(1) Прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој Закон ја води прекршочна комисија формирана согласно Законот за Државен инспекторат за земјоделство.

(2) Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоци предвидени во овој закон, овластеното службено лице за вршење на инспекциски надзор согласно овој закон, води постапка за порамнување согласно Законот за Државен инспекторат за земјоделство.

Прекршочни одредби

Член 164

(1) Глоба во износ од 3.000 евра до 5.000 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршок на правно лице ако:

- не ја пријави промената согласно член 15 став (6);
- не ги достави податоците согласно член 60 став (1) од овој закон;
- не ја пријави промената согласно член 120 став (3);
- не достави извештај за остварување на планот на признавање согласно член 127, став (2) и став (3);
- не ја чува документацијата и доказниот материјал за работењето согласно член 129;
- ги користи средствата од оперативниот фонд спротивно на член 131 став (2);
- го управува оперативниот фонд на начин кој не овозможува на надворешни независни ревизори, идентификација, проверка и потврдување на годишните трошоци и приходи (член 131 став (3));
- не достави годишен извештај за спроведување на оперативната програма (член 139) и

(2) Глоба од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице, за прекршок од став (1) на овој член.

(3) За прекршок од став (1) на овој член, освен глоба на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на одделна дејност во траење од шест месеци до една година.

Член 165

(1) Глоба во износ од 5.000 евра до 8.000 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршок на правно лице ако:

- врши откуп на земјоделски производи без да е запишан во регистарот на откупувачи (член 31 став (2));
- врши откуп на откупно место спротивно на член 31 став (3) и став (4);
- врши откуп на земјоделски производи спротивно на член 31 став (5) и став (6);
- не ги достави податоците согласно член 31 став (8);
- врши откуп на земјоделски производи со договор спротивно на член 32 став (4);
- не изврши исплата на откупените земјоделски производи согласно член 32 став (5) и став (6);
- не го достави договорот за откуп до министерството (член 32 став (7));
- изврши измена на договорот за откуп на земјоделски производи спротивно на член 32 став (8);
- склучи договор за откуп на земјоделски производи спротивно на член 32 став (9);
- не ја пријави промената согласно член 34 став (3);
- увезува земјоделски производи без да е запишано во регистарот на увозници на одделни земјоделски производи (член 36 став (1));

(2) Глоба од 2.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице, за прекршок од став (1) на овој член.

(3) За прекршок од став (1) на овој член, освен глоба на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на одделна дејност во траење од шест месеци до една година.

Член 166

Глоба од 1.000 евра до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на физичко лице за сторен прекршок ако:

- не ја пријави промената согласно член 15 став (6);
- врши откуп на земјоделски производи (член 31 став (2));

XII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Поблиски прописи

Член 167

(1) Поблиските прописи утврдени во овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегување во сила на прописите од став (1) на овој член, ќе се применуваат постојните прописи.

Основање на Совет за земјоделство и рурален развој

Член 168

Советот за земјоделство и рурален развој ќе се формира најдоцна во рок од една година од денот на влегување во сила на овој закон.

Започнати постапки

Член 169

Започнатите постапки пред влегување на сила од овој закон ќе продолжат согласно Законот за земјоделство и рурален развој („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 134/07).

Престанување на важење

Член 170

Со денот на влегување во сила на овој закон, престанува да важи Законот за земјоделство и рурален развој („Службен Весник на Република Македонија“ бр. 134/07).

Влегување во сила

Член 171

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ

Заради потребата од приоритетно уредување на земјоделско-прехранбениот сектор, како и заради хармонизација на македонското законодавство со правниот поредок на ЕУ *Acquis communautaire*, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: МЗШВ) подготви, а Владата на Република Македонија на 29.11.2004 година ја усвои “Стратегија за земјоделство и рурален развој за период 2007-2013 година.

Најголем дел од активностите на Акциониот план на оваа Стратегија се вградени и во Национална стратегија за Европска интеграција на Р. Македонија, Акциониот план за пристапно партнерство, како и Националната програма за усвојување на правото на ЕУ (Поглавје 11 - Земјоделство и рурален развој).

Врз основа на Стратегијата, усвоен е и Закон за земјоделство и рурален развој (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 134/2007) во кој се регулирани сите основни прашања кои се однесуваат на планирањето на политиката и мерките, финансирањето на секторот, работата на институциите, органите во областа и сл.

Меѓутоа, со оглед на промените настанати во периодот од донесувањето на овој закон во рамките на правниот поредок на Европската Унија во делот на земјоделството, односно тековната реформа на Заедничката Земјоделска Политика (во натамошниот текст: ЗЗП) на ЕУ и нејзиното, пред се, поедноставување, како и идните реформи на истата утврдени со т.н. „Систематски Преглед“ на ЗЗП од 2008 година во насока на модернизирање, поедноставување и подобро насочување на ЗЗП на ЕУ, неопходно ја наметнаа потребата за измени на тековниот Закон за земјоделство и рурален развој (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 134/2007), во насока на подобрување на решенијата од истиот и негово апроксимирање кон тековните реформски процеси во областа на ниво на Европската Унија.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Предлогот за донесување на Закон за земјоделство и рурален развој содржи делови и тоа:

Во дел I - Општи одредби, дефинирани се содржината на законот и значењето на одредени поими употребувани во овој закон што ќе придонесе за полесно и поразбирливо применување на неговите одредби, како и целите на националната земјоделската политика, надлежните органи за нејзино спроведување и начинот / изворите за нејзино финансирање.

Во дел II - Планирање, следење и проценка на националната земјоделска политика се регулираат актите кои ги носи Владата на Република Македонија заради планирање на развојот на земјоделството и руралниот развој. За спроведување на целите од член 3 на овој закон Владата на Република Македонија донесува Националната стратегија за земјоделство и рурален развој, како и тригодишна Национална програма за развој на земјоделството и рурален развој. Врз основа на овие акти, Владата, на предлог на министерството, донесува годишна или повеќегодишна програма за финансиска поддршка во земјоделството и годишна или повеќегодишна програма за финансиска поддршка на руралниот развој. За потребите на планирање, следење и проценка на реализацијата на мерките на националната политика, во овој дел се

регулирани потребните регистри и базите на податоци, како и анализата и известувањето во врска со реализацијата на мерките и политиките.

Во дел III - Секторско партнерство дефинирани се формите, принципите и начинот на остварување на секторско партнерство со социо-економските партнери и останатите институции во областа за потребите на планирање, следење и спроведување на националната земјоделска политика, односно уредувањето на предвидените облици за остварување на секторското партнерство со сите чинители во областа преку Совет за земјоделство и рурален развој, Подсекторски постојани групи, Работни групи за посебни прашања, Меѓуресорско тело за рурален развој и Комитетот за следење на повеќегодишната програма за користење на финансиските средства од инструментот за претпристапна помош за развој на земјоделството и руралниот развој од Европската Унија.

Во дел IV - Политика за уредување и поддршка на пазарите со земјоделски производи се уредуваат поодделните мерки кои се насочени кон остварување на целите од член 3 на овој закон, односно мерките кои непосредно влијаат на пазарите на земјоделски производи, пред се уредувањето на услови и начин на вршење на трговија со земјоделски производи со цел зачувување на конкурентските услови и договорните односи во процесот на додадена вредност, како и пазарна поддршка за целите на надминување на пазарните нарушувања и обезбедување на стабилност на доходот на земјоделските производители која ќе се остварува преку интервенциски мерки, мерки за поттикнување на потрошувачката и мерки за заштита на пазарот.

Во дел V - Политика на директни плаќања детално се уредени видот на директните плаќања во земјоделството; начинот, постапката и условите за реализација на исплатата на директните плаќања во земјоделството. Покрај тоа, во рамките на овој дел од законот уредено е и воспоставувањето на неопходните системи за соодветна реализација и контрола на мерките на директни плаќања во земјоделството, во прв ред Интегрираниот систем за администрација и контрола.

Во дел VI - Политика за рурален развој покрај дефинирањето на општите принципи на политиката за рурален развој и руралните средини, рурални заедници, рурални предели и рурални региони, детално е уредено реализирањето и остварувањето на приоритетните цели за решавање на развојните состојби во руралните средини и поттикнувањето на можностите и искористување на предностите за рурален развој во Република Македонија, односно посебните политики во насоки на: зголемување на конкурентската способност на земјоделскиот и на шумарскиот сектор; заштита и унапредување на животната средина и руралните предели; подобрување на квалитетот на живот во руралните средини и поттикнување на диверзификација на економски активности за зголемување на можностите за вработување во руралните средини; и поттикнување на локален развој на рурални средини.

Во дел VII - Државна помош во земјоделството, уредена е државната помош во земјоделството и руралниот развој, со детално уредување на условите во кои истата е дозволена, формите и мерките на државна помош во земјоделството и начините за нивна реализација, како и правото на користење, односно корисниците на државната помош во земјоделството и руралниот развој.

Во дел VIII - Форми на здружување се уредуваат формите на доброволно здружување на производители на земјоделски производи кои ќе бидат подржувани а заради остварување на целите на земјоделската политика и политиката на рурален развој. Во овој дел се уредува начинот на здружување на производителите на земјоделски производи кои имаат цел да го усогласат земјоделското производство и понудата со пазарните услови во форма на организации на производители и групи на

производители. Во тој контекст регулирани се условите кои треба да ги исполнуваат организациите на производители и групите на производители, начинот на нивното признавање и впишување во регистарот на организации на производители, како и нивната оперативна програма за работа, односно начинот на подготовката, усвојувањето, финансирањето, реализацијата и следењето на програмите за работа на организациите на производители и групите на производители.

Во дел IX - Контрола уредени се начинот и постапката за спроведување на административни контроли и контроли на самото место, при реализацијата на политиките и мерките за развој на земјоделството и руралните средини, односно начинот, постапката и надлежните органи за спроведување на административни контроли и контроли на самото место при спроведувањето на директните плаќања, мерките за рурален развој, како и финансирањето на организациите на производители и групи на производители.

Во дел X – Надзор се опфатени одредби кои го регулираат надзорот и мерките што треба да ги преземат државните инспектори за земјоделство.

Во дел XI - Прекршочни одредби содржани се прекршоците и видот на прекршочните санкции кои можат да им се изречат на сторителите.

Во дел XII - Преодни и завршни одредби утврдени се рокот за донесување на подзаконските акти, рокот за формирање на Советот за земјоделство и рурален развој и важноста на досегашните прописи.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗНЕСАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Во процесот на пристапување кон ЕУ, земјоделството и безбедноста на храната претставуваат најтешко и најсложено поглавје во преговарачкиот процес во кој преговорите траат најдолго и најбавно. Тоа не е само заради сложеноста и обемноста на областа, туку и затоа што со пристап на државите кон ЕУ, овој сектор ги користи позициите и погодностите на ЕУ до нивото кое го имал при приемот во Унијата.

Затоа создавањето на правна рамка за уредување на овој сектор и нејзино оспособување за поинтензивен развој на секторот, претставуваат приоритети на Владата на Република Македонија (во понатамошниот текст: Владата) и на државата во целина. Се очекува дека со донесувањето на новиот Закон за земјоделство и рурален развој треба да создадат услови за понатамошна реализација на овие приоритети.

Со донесувањето на новиот Закон за земјоделство и рурален развој, како најзначаен правен акт на овој сектор, предвидено е да овозможи зајакнување на правната рамка и подобрување на политиката и институциите во земјоделско-прехранбениот сектор и руралните средини, во согласност со тековните реформи во рамките на ЕУ, а особено:

- Преземање на сите новитети и измени во рамките на *Aquis communautaire* поврзани со земјоделско прехранбениот сектор и нивно вградување во новиот Закон;
- Дефинирање на министерството како носител на правата и одговорностите и единствен орган надлежен за земјоделство, храна и рурален развој.
- Реформи на аграрната политика кои ќе се водат и дефинираат во рамките на националните документи за планирање и развој на областа, кои се со облигационен карактер и во чии рамки Владата и надлежните органи ќе предлагаат конкретни мерки и програми за реализација.
- Понатамошно воведување на директни плаќања и дополнително подобрување на системот за нивна реализација, следење и проценка на нивното влијание, во согласност со можностите на македонската економија, преку дефинирање на

носителите на права и јасни услови кои треба да се исполнат за добивање на средства.

- Спроведување на мерките на предпристапната помош од ЕУ и припрема за спроведување на мерките согласно Заедничката земјоделска политика (САР) на ЕУ.
- Законско дефинирање на формирањето на бази на податоци и одговорност за нивно воспоставување, одржување, чување и почитување, како основа за планирање, администрација, следење и контрола на политиките и мерките во областа, како и работата на институциите кои истите ги реализираат
- Дополнително уредување на политиките и мерките за рурален развој наменети за:
 - зголемување на конкурентната способност на производителите;
 - подобрување на условите за живеење и пропишување и создавање на приходи од дополнителна дејност;
 - поддршка на заштитата на природата и еколошките аспекти на производството;
- Јасно дефинирање на условите и принципите за реализација на државна помош во земјоделството и руралниот развој.
- Дефинирање на секторското партнерство во областа и утврдување на начините и модалитетите за соработка со не-владиниот сектор, примарните производители и бизнис заедницата во земјоделството,
- Пропишување на формите на вертикалната интеграција на чинителите во областа на земјоделско-прехранбениот сектор преку подсекторски постојани групи, како и на препознаените форми на хоризонтално здружување на земјоделските производители во групи и организации на производители,
- Регулација на односите на пазарот преку уредување на услови и начин на вршење на трговија со земјоделски производи и уредување на договорните односи во процесот на додадена вредност,
- Дополнително уредување на политиките и мерките за пазарна поддршка со цел надминување на пазарните нарушувања и обезбедување на стабилност на доходот на земјоделските производители преку мерки за интервенција, за поттикнување на потрошувачка и за заштита на пазарот.

Новиот Законот за земјоделство и рурален развој, како најзначаен правен акт во земјоделството, и понатаму ќе претставува појдовна основа на реформите и фундамент на развојот не само на секторот, туку и на македонската економија во целина. Покрај ова, во законот се понудени решенија за сите досегашни насоки и препораки за дополнителни реформи добиени од страна на ЕУ, како во однос на Мислењето на ЕУ по однос на кандидатурата на Република Македонија за членство во ЕУ, така и во однос на Пристапното партнерство и Годишните извештаи на Европската Комисија за напредокот на Република Македонија во процесот на нејзиното пристапување кон ЕУ.